

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUDE: Leest dit, belangrijk! — De Jeugd en Indië. — Huisvesting van Crisis-Slachtoffers. — Hendrik Brouwer, de „Indische Phoenix”. — De natuurlijke vijand. — Vice-Admiraal Mac Leod. — Mutaties in de Indische Krantenwereld. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlucht. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. — I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Nagekomen Berichten. — Uit den Verrèn Vreemde. — Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. Bestemd voor uitzending in Ned. Indië — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Adresveranderingen. — Mutatiestaat van 14 tot 21 September 1932.

LEEST DIT, BELANGRIJK!

Sedert 26 Mei 1932 verschijnt regelmatig elke week in het „Koloniaal Weekblad”, onder hoofd „Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië”, een bericht betreffende de vorming in Nederland van een crisis-steuncomité voor Indië, onder leiding van den heer Ch. J. I. M. Welter, oud-Minister van Koloniën en oud-Vice-President van den Raad van Ned.-Indië. Zooals bekend mag worden verondersteld, beoogt dit comité, waarvan ook onze Voorzitter deel uitmaakt, hulp te verlenen aan de talrijke door den crisisnood in Indië getroffen gezinnen onder de verschillende bevolkingsgroepen, door daarvoor gelden te verzamelen en deze over te maken aan het te Batavia gevestigde Centrale Comité voor steun aan werkeloozen.

Het Nederlandsche comité is dankbaar voor hetgeen het voor dit doel mocht ontvangen, maar is nog lang niet voldaan, daar er, ook in Indië, in de economische omstandigheden helaas nog geen verbetering te bespeuren is, het aantal door de crisis getroffen en daar te lande nog immer toeneemt en er dus veel geld noodig is om landgenooten en inheemschen, die buiten schuld gedwongen werkeloos en dus zonder inkomsten zijn geraakt, te beschermen en te behoeden voor ondergang.

Het is daarom, dat het Hoofdbestuur andermaal een beroep doet op de afdelingsbesturen om zooveel mogelijk bekendheid te geven aan den nooddrift van zooveel in Indië en het doel van het Steun-Comité te bevorderen.

Voorts worden de leden, onder wie vele oud-Indisch gasten, die vroeger in Indië zulke voorspoedige jaren hebben gekend, jaren, welke of met pensioen beloond zijn of waarin gespaard kon worden voor den lateren rusttijd in Nederland, aangemoedigd om voor de Indische Crisis-slachtoffers hunne bijdragen te doen toekomen aan het Crisis-Steuncomité voor Indië te 's Gravenhage, wiens giro No. is: 198000.

Ook op de giro-rekening No. 14574 van het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West” kunnen gelden voor hetzelfde doel worden gestort of bijgeschreven.

Hoe meer ge geeft, des te vruchtbaarder kan het steunwerk in Indië zijn, maar iedere bijdrage, hoe klein ook, is natuurlijk welkom. Laat U dus niet weerhouden om, indien Uwe financiële omstandigheden U niet veroorloven een groot bedrag te geven, slechts een kleinigheid af te staan: vele kleinen maken toch immers één groote!

Stelt niet uit tot morgen, wat ge heden doen kunt; vult dus spoedig Uw girobiljet in ten gunste van een van beide bovengenoemde rekeningen van den Rijks-giro-dienst of — wat nog beter is — verklaart U bereid, indien zulks U mogelijk is, tot wederopzeggens toe, iedere maand een bepaald bedrag voor de noodlijdenden in Insulinde af te staan. Velen in Indië, die welvaart gekend hebben, doch thans behoeftig zijn geworden en met groote bezorgdheid de toekomst tegemoet zien, zullen U er dankbaar voor zijn.

HET HOOFDBESTUUR.

De Jeugd en Indië.

VERBETERING.

Het drukfouten-duiveltje heeft ons in het No. van 15 September j.l. leelijk te pakken genomen. In de „mededeeling”, voorkomende in de 2e kolom op bladz. 435, onder het hoofd „De Jeugd en Indië”, staat op den 13en regel van onderen „1 Januari 1933”; dit moet natuurlijk zijn: „1 Januari 1934”, zooals de belangstellende lezer, naar we verwachten, wel begrepen zal hebben. Wij herhalen dus nog eens: de kinderen of pupillen van hen, die eerst in de maand October 1932 lid worden van onze Vereeniging, welke nieuwe leden tot en met **ULTIMO DECEMBER 1933** slechts éénmaal contributie verschuldigd zijn en het Koloniaal Weekblad over het 4e kwartaal 1932 GRATIS ontvangen, kunnen ook aan den opstel-wedstrijd deelnemen.

Hieronder volgt nu nogmaals de meer genoemde mededeeling „De Jeugd en Indië”.

★★

Ongetwijfeld hebben vele ouders en voogden met hunne kinderen of pupillen in de schitterende zomerdagen van Juli en Augustus een bezoek gebracht aan de Koloniale Tentoonstelling in het Westbroekpark te Scheveningen. Voor hen, die daarin nog verhindert zijn geweest, staat de gelegenheid tot bezichtiging van het vele belangwekkende, dat de tentoonstelling biedt, nog open tot 30 September a.s. Nu de vacanties ten einde zijn, is het wellicht dienstig de mededeeling aan de leden onder bovenstaand hoofd, voorkomende in het Koloniaal Weekblad van 23 Juni 1932, No. 25, in herinnering te brengen, waartoe we deze mededeeling nog eens in extenso laten volgen.

„Het dagelijksch bestuur onzer Vereeniging acht het gewenscht, dat ook onder de jeugd belangstelling voor Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao wordt gewekt en dat daarom het bezoek van kinderen aan de Koloniale Tentoonstelling te 's Gravenhage moet worden aangemoedigd.

Het meent, dat daartoe een bescheiden poging van den kant van onze vereeniging op haar plaats is.

De in Nederland verblijvende leden van „Oost en West” wordt daarom aanbevolen, indien eenigszins mogelijk, hunne kinderen of pupillen in den leeftijd van 12—15 jaar een bezoek te laten brengen aan de Koloniale Tentoonstelling te 's Gravenhage en hen daarna, weder in eigen omgeving teruggekeerd, een opstel te laten maken over de verkregen indrukken.

Voorlichting door gebruik te maken van een der handleidingen, welke voor een gering bedrag verkrijgbaar zijn op het tentoonstellingsterrein, zal waarschijnlijk het bezoek aanmerkelijk in waarde doen stijgen en daardoor tevens de kans vergroot worden, dat de kinderen over Oost- en West-Indië het een en ander hebben geleerd, dat in hun geheugen wordt vastgelegd.

Teneinde de meisjes en jongens aan te sporen bij het bezoek opletend te zijn en nauwgezet alles te bezichtigen en met de noodige ernst de verkregen indrukken in het opstel weer te geven, looft het bestuur als prijzen uit een tiental exemplaren van het onlangs verschenen Gedenkboek betreffende de deelneming van Nederland aan de Internationale Tentoonstelling te Parijs in 1931, voor de deelnemers, die, naar het oordeel eener commissie, de meest geslaagde opstellen hebben gemaakt; voorts zal een aantal exemplaren van het geschriftje „Onze overzeesche Gewesten”, dat voor kinderen is geschreven, aan de deelnemers worden uitgereikt.

De inzending der opstellen aan het Hoofdbestuur, Korte Voorhout 6, te Den Haag moet geschieden vóór 1 November 1932 in gesloten couvert. De opstellen, die niet meer dan twee bladzijden folioschrift groot mogen zijn, moeten niet ondertekend worden, maar dienen in den linkerbovenhoek voorzien te worden van een merk of letter; tegelijkertijd moet verzonden worden een opgave, behelzende: naam, geboortedatum en volledig adres van het meisje of den jongen, die het opstel gemaakt heeft, benevens de naam van het lid van „Oost en West”, door wiens(r) toedoen de inzending plaats heeft; deze opgave moet verpakt worden in een goed met lak verzegelde enveloppe, die op dezelfde wijze gemerkt moet worden met merk of letters als het opstel zelf en kan gevoegd worden bij het opstel, alzo opstel en verzegelde enveloppe (met opgave) in één en hetzelfde couvert. De beoordeeling van de opstellen en de tekenning

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”

Weimarstraat 63, Den Haag

Telefoon 332739

In de onmiddellijke nabijheid van de tramlijnen 3, 5 en 12

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste

eischen van hygiëne en comfort

Zwembaden • Kuipbaden • Stortbaden

Stoom- en heete Luchtbaden

Zeezout-, Dennen-, Koolzuur- e. a. Baden

— Waterbehandeling — 5167

KENNISGEVING

Het Café-Restaurant

„T GOUDEN HOOFD”

GROENMARKT — DEN HAAG

is vanaf 1 OCTOBER j.l. onder nieuwe Directie van A. WESTERGAARD (v.h. Restaurateur R'sche Lloyd)

HEINEKEN'S BIEREN 5274

Centraal Kamerverhuurkantoor

Noordeinde 18a. Telefoon 114224.

Uw raadsman bij HUUR en VERHUUR van GEMEUBILEERDE KAMERS en ÉTAGES.

Inschrijving, inlichting gratis. 5082

Abonneert U op:

en

Adverteert in:

Het Katholieke Dagblad van den Haag en Omstreken

DE RESIDENTIEBODE

TORENSTRAAT 27 — DEN HAAG

Telefoon 116120

5394

Boekhandel E. NOORDIJK

BANKASTRAAT 14a — DEN HAAG

Telefoon 111434

5388

ALLE SCHOOLBOEKEN

Romans • Leesgezelschappen • Bibliotheek Schrijf- en Teekenbehoeften

PRIVÉ DANSLES

5174

DANSINSTITUUT H. J. TIMMER
ARCHIMEDESSTR. 64. Tel. 337007. DEN HAAG

WALDORP-RADIO

De geheele wereld in Uw huiskamer!

Vraagt onze gemakkelijke betalings-conditiën.

5346

Paul Krugerlaan 239-241, Den Haag. - Tel. 333726.

SPAART
OM ONAFHANKELIJK TE WORDEN
NUTSSPAARBANK
TE 'S-GRAVENHAGE

5132

ZEG, HEB JE 'T AL GEHOORD?

Een vraag waarmee 9 van de 10 gesprekken tusschen Indischgasten begint.

Natuurlijk wist U het niet, was het een nieuwtje voor U, omdat Indië zoo ver weg, en een Indische courant zoo duur is.

Uw collega was beter op de hoogte, wist honderd en één interessante en wetenswaardige nieuwtjes, die hij putte uit.... „De Avondpost”.

Dagelijks de belangrijkste telegrammen en actueele artikelen.

Wekelijks een 4 pagina's groot bijblad vol belangrijke artikelen en klein interessant nieuws.

Abonnementsprijs f 3.50 per kwartaal. 5074

„DE AVONDPOST”

MET OCHTENEDITIE

TEL. 116100*.

SPUI 39a.

C. Kroes
EX-CHEF FIRMA
M. de KONING BATAVIA

HEEDEN-HOEDEN EN
MODEARTIKELEN
LANGE JANSSTRAAT 1
UTRECHT - TELEF. 14425

5143

In tijden van beslommeringen in zaken is de leiding verplicht een meer vooruitstrevende politiek te volgen. Dit is waarschijnlijk het eenige goede ding dat van inzinkingen gezegd kan worden. (Maandblad „Succes”).

KAWEE'TJES

GRONINGEN

Fa. E. R. WOLFGRAM & Zn.

HEERESTRAAT 97 - Telef. 562 - GRONINGEN

TAPIJTEN, GORDIJNEN, LINOLEUMS enz.

BEHANGERIJ, STOFFEERDERIJ.

Leverd naar Oost- en West-Indië. 5019

AUTO NOODIG? - GARAGE NANKMAN

heeft verschillende 6-7 pers. Luxe Auto's tegen billijk tarief. - Stads- en Stationsritten f 1.-

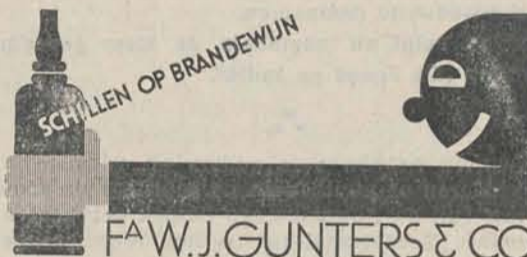
Telefoon 3862 (2 lijnen). Dag en nacht geopend. Beleefd aanbevelend

HERM. NANKMAN - RADEB.SINGEL 22

Aanbevolen adres voor leden van Oost en West 5007

GRATIS MONSTER-FLIZIS PAK FLESCHE

SCHILLEN OP BRANDEWIJN

FA W. J. GUNTERS & CO

BADHUISSTR. 160 - TELEF. 550401

Leden van „Oost en West”

Doet Uwe inkoop bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad” door adverteeren steunen. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K. W.”. Ook daarmee steunt gij de belangen van de Vereeniging.

Wees uw eigen beschermengel, als de zaken niet naar wensch gaan. Trek een week of veertien dagen naar het buitenland, kom terug met een frisch hoofd en neem dan een overzicht van uw zaak, met dezelfde koelheid, waarmee een buitenstaander dat zou doen. Tien tegen één, dat u nog tot betere conclusies komt. (Maandblad „Succes”).

De **Java-Bode**

Grootste Schakel in Uwe Reclame Vraagt ons advies bij den opzet van Campagnes

ADMINISTRATIE GEBOUW HAAGSCHE COURANT, DEN HAAG

der prijzen heeft plaats alvorens de verzegelde opgaven worden geopend. Toezending van het Gedenkboek aan de winnaars volgt dan spoedig daarna. Aan den wedstrijd kan ook worden deelgenomen door de kinderen of pupillen van hen, die eerst met ingang van 1 October 1932 lid worden van „Oost en West”; deze nieuwe leden zijn tot 1 Januari 1934 slechts éénmaal contributie verschuldigd, zij ontvangen direct na hunne toetreding het Koloniaal Weekblad en deelen voorts in dezelfde voordeelen als de overige leden”.

✱

We spreken de hoop uit, dat vele kinderen, in den leeftijd van 12-15 jaar in een kort opstel zullen vertellen van hetgeen ze op de Koloniale Tentoonstelling hebben gezien en zoo doende zullen meedingen naar het verkrijgen van een prijs, bestaande in het Gedenkboek betreffende de deelneming van Nederland aan de Internationale Tentoonstelling te Parijs in 1932.

Tot besluit willen wij nog eens de aandacht vestigen op het slot van de mededeeling in het bovengenoemde No. van het Koloniaal Weekblad; **de kinderen en pupillen van hen, die eerst in de maand October a.s. als lid tot onze Vereeniging toetreden, kunnen dus ook voor een prijs in aanmerking komen, wanneer zij een opstel inzenden. De inzending aan het Hoofdbestuur moet geschieden vóór 1 Nov. 1932.**

Namens het Dagelijksch Bestuur,

De Algemeene Secretaris.

Huisvesting van Crisis-Slachtoffers.

De directies van de Stoomvaart-Maatschappij „Nederland, Rotterdamsche Lloyd en Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij zijn zoo welwillend geweest om op de publicatieborden voor de passagiers aan boord harer schepen plaats te verleen aan een circulaire, uitgaande van onze Vereeniging, bestemd voor repatrieerenden uit Oost- en West-Indië, die niet over ruime middelen beschikken en in Nederland of op geschikte plaatsen in het buitenland op goedkope wijze huisvesting of pension zoeken. In het No. van ons orgaan van 4 Augustus 1932 deelden wij reeds mede, dat daartoe onze Afdeling 't Gooi, in samenwerking met de Amsterdamsche Maatschappij voor Jonge Mannen, een Informatie-bureau had ingericht in het A. M. V. J. Gebouw bij het Leidsche Boschje te Amsterdam. Wij kunnen thans berichten, dat de hulp, die dit bureau aan de repatrieerenden, die zulks wenschen, zal verleen, uitsluitend bestaat in de verstrekking van adressen van pensions en te huur staande woningen; in enkele, zeer bijzondere gevallen, ook in het eenvoudige meubileren van een huis, waarvan de kosten echter terugbetaald zullen moeten worden door een maandelijksche aflossing.

De leider van het Bureau is te spreken elken Woensdag van 10-12 en van 2-4 uur.

Voor de opgave van adressen van goede, doch goedkope pensions, gemeubileerde huizen, verdiepingen en kamers, overal hier te lande en in het buitenland, houdt de Secretaris van de Afdeling 't Gooi, Bisonlaan 4 te Hilversum, zich nog steeds aanbevolen.

HET DAGELIJSCH BESTUUR.

Hendrik Brouwer, de „Indische Phoenix”.

Gouverneur-Generaal van Ned. Oost-Indië 1632-1932.

Deze Gouverneur-Generaal is niet de meest bekende onder de Indische landvoogden en toch noemde zijn opvolger Antonio van Diemen (1636-'45) hem den „Indischen Phoenix” een bijnaam, die meer dan lofspraak was, als men rekening houdt met de uitgebreide praktische kennis, die Brouwer omtrent „de Oost” zijner dagen had opgedaan en welke hij zoo-wel in 't belang der Compagnie als ten dienste van de geschiedenis der ontdekkingen heeft aangewend. Daarom is een korte schets, gewijd aan de herdenking van het feit, dat het 6 September van dit jaar drie eeuwen geleden was, dat Brouwer zijn landvoogdelijk ambt van zijn voorganger Jacques Speex overnam hier wel op haar plaats.

Het geboortjaar van Hendrik Brouwer is niet met zekerheid bekend, doch indien het 1581 niet is, dan zeker 1582. Ook omtrent zijn jeugdijaren valt weinig meer te vermelden, dan dat hij evenals Coen voor den handel werd bestemd, om later in Compagnie's dienst te kunnen treden en daarvoor eenige elementaire kennis verwierf. Zeker is in elk geval, dat hij als jongeman van 24 of 25 jaar het eerst naar Indië vertrok als secretaris van den Breeden Raad op het vlaggeschip van den admiraal der vloot, Paulus van Caerden, die met 9 schepen de Portugeezen uit Mozambique trachtte te verjagen, om daarna Goa in Voor-Indië te veroveren, waar de Portugeezen, toen nog onze gevaarlijkste concurrenten in de Oost, de stapelplaats hunner producten hadden. Doch de geheele onderneming liep op niets uit en werd een „exploit” zonder gevolg, met deze uitzondering, dat Brouwer op dezen tocht veel van de routes, landen en volken in de bezochte gebie-

Aan diegenen in Oost- en West-Indië die nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West” onderhoudt den band tusschen Nederland en de Indië en tracht dien te versterken.

Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke en stoffelijke.

Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmede in strijd zijn.

Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving van het Rijksverband.

Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad” en deelt ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar Uwe meening, door de Vereeniging en haar Orgaan alsnog zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oost- en West-Indië.

Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secretariaat: Korte Voorhout 6. Den Haag), of in Ned.-Indië bij den Hoofdvertegenwoordiger te Malang Bromostraat 9.

den leerde kennen, welke kennis hem later te stade zou komen.

In de Oostindische wateren gekomen, stevende de vloot verder door naar de Molukken, toen nog de hoofdcentra van onzen handel. Vermoedelijk is Brouwer kort daarna op een retourvloot overgestapt en teruggekeerd naar zijn vaderland, want in 1610 vinden we hem weer op zee en wel op de uitreis naar de Oost. In dien korten tijd had hij reeds een snelle promotie gemaakt, daar hij in laatstgenoemd jaar uitvoer als commandeur van drie schepen. In den zomer van 1611 had men Bantam bereikt, vanwaar men de Noordkust van Java volgde, naar de Molukken zeilde om weer via Makassar denzelfden terugweg te nemen. Deze tocht geschiedde met het doel om controle uit te oefenen op de gedragingen van het inlandsche hoofd van Djakarta, die eerst aan den Nederlandschen G.G. had beloofd, de Portugeezen en Spanjaarden niet meer in zijn gebied toe te laten en de Compagnie eenig bouwterrein toe te staan voor het oprichten van een factorij met eenige huizen, in ruil waarvoor de onzen hem zouden helpen tegen zijn vijanden. Doch deze overeenkomst werd maar slecht nageleefd en daarom werd Brouwer er op uitgezonden, om door vlootvertoon en onderhandeling kracht bij te zetten aan het contract. En Brouwer had dan ook in zooverre succes met zijn expeditie, dat geschenken en hoop op meer er toe leidden, dat aan de bedongen voorwaarden werd voldaan.

Hoewel de destijds in functie zijnde G.G. Pieter Both (1610—14) met den goedronnen en voortvarenden Brouwer niet te best kon opschieten, werd laatstgenoemde in 1612 toch weer belast met een nieuwe opdracht. Hij moest namelijk te Hirado (Firato of Firando) in Japan het daar gestichte Nederlandsche handelskantoor waarnemen ter vervanging van den opperkoopman Jacques Specx, die van 1629—32 ook zijn voorganger zou worden in het landvoogdelijk ambt en van 1606—13 zijn residentie in Japan had bezet. Het verhandelbare zilver uit dit rijk werd door de Compagnie aangekocht in ruil voor Indische specerijen en Chinese zijde benevens porcelein. Daardoor ontstond een levendige vrachtaart en evenzeer een winstgevende handel, ter bevordering waarvan Brouwer gaarne een officieel be-

zoek bracht aan den Sjogoen Iye-yasoe, destijds den effectieven bestuurder des rijks, wien hij den in het Spaansch gestelden brief van Prins Maurits overreikte en ter beantwoording van dat stuk een in dezelfde taal geschreven brief meekreeg voor den „koning” van Holland, den G.G. van Indië. Nadat de wederzijdsche geschenken en allerlei fraaie beloften waren uitgewisseld, trok Brouwer zich weer terug op de Hollandsche factorij in het land der Rijzende Zon, waar Specx hem reeds in Augustus 1614 kwam aflossen, om Brouwer gelegenheid te geven te repatriëren, hetgeen echter door allerlei omstandigheden eerst in October 1615 mogelijk was.

Nadat hij in den loop van het daaropvolgende jaar in het vaderland was aangekomen, volgde zijn benoeming tot Bewindhebber der V.O.C. voor de kamer Amsterdam en deed hij zoowel in patria als in Engeland van zich spreken, als een ijverig bevorderaar der Compagniesbelangen, meer dan 15 jaren lang. In Engeland verbleef hij met een gezantschap van Dec. 1621 tot Febr. 1623 om er de geschillen over de gemeenschappelijke handelsbelangen tot een oplossing te brengen.

Weer teruggekeerd, bracht Brouwer zijn tijd vruchtbaar en nuttig door met studie te maken van den overzeeschen handel en zijn adviezen als Bewindhebber uit te brengen in de vergadering van Heeren XVIIen, wanneer hij daartoe geroepen werd. En dat kwam nog al eens voor, want gedurende den tijd, dat De Carpentier, Coen (voor de 2e maal) en Specx achtereenvolgens den landvoogdelijken zetel beklommen, waren er bij herhaling penibele kwesties op te lossen, waarbij de raad van een practicus, die zelf in Indië had gediend, absoluut noodzakelijk was. Nog in Februari 1632 was dit het geval, toen de Engelschen ons opnieuw den voet dwars zetten in Indië.

Toen het bewind van G.G. Jacques Specx den Heeren XVIIen maar matig beviel, doordat hij den particulieren handel niet voldoende bestreed, de exploitatie-rekening van het bestuur telkens te hoog opvoerde door te groote uitgaven aan de fortificaties der stad Batavia te besteden, die het winstcijfer drukten en dus ook de jaarlijksche dividenden te laag maakten, vooral ook wijl hij niet genoeg aan den leiband der Compagnie-bestuurders hier te lande liep, achtten dezen in het begin van 1632 den tijd gekomen om Specx zijn congé te geven en diens driejaarlijksch mandaat niet te verlengen. Brouwer werd gepolst voor de opengekomen vacature en hij liet zich een benoeming welgevallen, welke den 11en Maart 1632 haar beslag kreeg. Reeds den 15en daaropvolgende legde hij in handen van den stadhouder Frederik Hendrik den vereischten eed af, terwijl in de volgende vergaderingen een nieuwe instructie voor hem werd opgesteld, die men afgedrukt vindt in het Nederlandsch Indisch Plakkaatboek.

Wij deelen hier slechts het slot dier instructie mee, om een denkbeeld te geven van het doel der koloniale politiek, welke de G.G. dier dagen had te voeren. „Eyndelyck, gelyck alle deugden haer gevolg krygen wyt een goet opperhoofd en voorganger, soo oock UEd. en desselfs Raden met goede exempelen in de justitie, politie, handel en alles tgeen daaraan verder dependeert, mogen beetoonen, dat UEd. het welvaeren van de loffelycke vereenigde g'octroyeerde Oost-Indische Compagnije soo ter harten gaet, dat daarvan de vruchten sullen mogen tegemoet sien, waertoe Godt bidden UEd. voor alle onheylen en ongeluck te bewaeren, *den handel van India onder UE. beleyt te seegenen en onder syn heylige bescherminge te willen onderhouden.*” Op dit laatste kwam het dus in de eerste plaats aan! Die handel moest winsten opleveren, want daarom was het begonnen!

De nieuwbeneemde G.G. Brouwer zeilde nu spoedig uit aan boord van het schip „Sutphen”, dat met vier andere de vloot uitmaakte, die met Brouwer als commandeur, 18 April 1632 vanaf de Tesselsche

zee, koers zette naar Indië. Reeds den 5den September d.v. ankerde men veilig op de reede van Batavia en met de noodige plechtigheden nam Brouwer het bestuur over de kolonie over van zijn voorganger Specx (6 September).

Hier zouden wij ons verhaal kunnen afbreken, ware het niet, dat onze lezers daardoor onbevredigd zouden worden gelaten ten aanzien van de verdiensten van Brouwer als G.G. Want die zijn heusch niet zoo weinig, dat men er gerust onkundig van kan blijven. Vooreerst had hij goed te maken, wat zijn voorganger Specx in de oogen der Heeren XVIIen had bedorven en moest Brouwer dus wel de uitbreiding en versterking van Batavia bevorderen, zonder dat er zooveel kosten mee gepaard gingen; verder had hij den particulieren handel uit te roeien en de winsten der Compagnie door uitbreiding der commercie te vergrooten.

Brouwer had het juiste inzicht om met de gebieds-uitbreiding van Compagnie's bezit in de eerste plaats Bantam en Mataram te bestrijden en vooral tegen de Engelschen en Portugeezen op zijn hoede te zijn. Vergelijken met de gestie van een Coen als zijn voorganger of de koloniale politiek van een Van Diemen, als zijn opvolger, komt Brouwer zeker achter beiden aan, maar dat wil geenszins zeggen, dat zijn bestuursperiode zonder of van weinig beteekenis was.

Van groot belang waren de ontdekkingen en veroveringen, welke gedurende Brouwer's bestuursperiode werden gedaan en de maatregelen, welke hij trof in verband met de uitbreiding en bescherming van den handel. Achtereenvolgens kunden daarvan genoemd worden: de inbezitting van St. Helena in 1633, het kruisen onzer vloot in de wateren van Mozambique, plannen in verband met het eiland Mauritius, uitbreiding van het handelsgebied in Mokka (Arabië) en Perzië, bedreiging van den Portugeeschen handel tot in de nabijheid van Goa, verbetering der commerciële voorwaarden in het rijk van den Groot-Mogol, uitbreiding der handelsbetrekkingen op de kust van Koromandel, begin der voorbereidselen tot de verovering van Malakka, die weliswaar eerst in 1641 plaats had, doch met welks insluiting onder Brouwer in 1633 een begin werd gemaakt en waarvan Van Diemen getuigde: „Dese onse besettingh causeert seer slappe neeringh in Malacca ende wij bevinden de negotie alhier in Batavia ter oorsaecke van dien dagelijcks accresseert.”

Ook verleende de G.G. den vorst van Siam assistentie tegen zijn rebelse vazal, de vorstin van Patani, waardoor de Compagnie mede haar betrekkingen zag uitbreiden, vroegen verder de gezanten van Cambodja en Cochinchina te Batavia om hulp en bescherming, terwijl Annam eveneens betrekkingen aanknoopte met de V.O.C. Op Formoso steeg ons prestige door Brouwer's goed uitgeruste legermacht, hetgeen ook van gunstigen invloed was op de voortdurende onveiligheid langs de Chinese kust, terwijl de betrekkingen met Japan sedert 1633 weder vrij goed geregeld waren.

En in den Indischen Archipel zelf hadden vooral de volgende deelen de belangstelling van den G.G.: Molukken, Bali, Makassar, Bandjermasin, Borneo's en Sumatra's Oostkust, terwijl hij op Java vooral op zijn hoede was tegen de beide meest geduchte vijanden Bantam en Mataram. Inzonderheid werden op Bali de oude betrekkingen van 1597 weder hervat en van de bevindingen der expeditie, door Brouwer naar dit merkwaardige eiland gezonden, hebben we een belangrijk rapport over, dat wij hebben beschreven en toegelicht in „De Indische Gids” van April en Mei dezes jaars.

G.-G. Brouwer heeft dan ook wel bewezen, dat de grootmaking der V.O.C. hem na aan 't hart lag en dat hem daarvoor geen moeite te veel was. Toch werd ook zijn mandaat niet verlengd, noch als G.-G. noch als Bewindhebber. Om zich toch verdienstelijk te maken voor zijn natie, haar handel

De natuurlijke vijand.

Wat schuilt er in ons beschaafde en niet beschaafde menschen nog een atavisme. Onze oogen, ten eerste, richten zich intuïtief snel naar alles wat beweegt, een defensie affect. Steeds worden wij onbewust aangetrokken naar wat wij bewegen zien. Eén dor blad, dat valt in 'n onmetelijk groot bosch, volgen wij met onze oogen. En vooral als iets leeft, zijn wij onwillekeurig gereed het zich bewegende, levende dier te blijven gadeslaan, uit 'n aandrift tot verdediging.

Is dat levende dier bovendien onvolgbaar vlug en leelijk (in onze oogen) dan, spontaan, zijn wij tot afweer gereed en zullen het zonder er bij te denken, dooden. Kinderen dooden padden, oorwurmen, spinnen, torren, duizendpooten, wat al!

Intuïtief, uit atavisme wellicht, uit ingeworteld lijfsbehoud, verdolgen die. Het was in den tijd, dat van Heutsz een einde maakte aan den jarenlangen, slependen Atjeh-oorlog. In den tijd, dat Kitchener bij ons kwam kijken, hoe wij het toch klaar speelden om in een zéer woest, zeer zwaar en bergachtig terrein vol schuilhoeken, bijna ontoegankelijke bosschen, waarin tallooze natuurlijke grotten, spelonken en holen waren, een zoo geweldig

bewegelijk, onverstoortbaar actief, altijd ree en waakzaam legertje aan den gang te houden.

In den tijd dus, dat er getoond was, dat het leger voor niets meer terugdeinsde, dat het concentratiestelsel voor goed had afgedaan en het geloof van den Atjeh, dat Nederland „nooit blijvend in Atjeh zou zijn” begon te wankelen, wijl wij er onder meer blijvende werken, als de spoorbaan, 'n Moskee, scholen en hospitalen begonnen te bouwen. In den tijd kortom, dat de Atjeh begon te begrijpen, dat het einde naderde en niet te vermijden meer was.

„Weet je”, zei de kapitein Colijn, toen hem de vraag gesteld was: Waarmee heeft ten slotte de Sultan van Atjeh op een gegeven oogenblik het hoofd in den schoot gelegd, „wanneer het verzet gebroken is?”

„Neen, feitelijk niet,” was 't antwoord. „Dat was”, zei Colijn (die wel wist, dat in Indië bij zware moessonregens alles, mensch en dier stilstaat) „omdat de troep zelfs bij tropische slagregens zijne spurttochten doorzette.”

Een dier mobiele kleine colonnes was gelegerd en lag in 'n tijdelijk opgeslagen bivak aan den Boven Djamboe Ajer, die nabij Diamantpunt in het N. O. van het Atjehsche rijk in zee valt.

Er was den vorigen dag weer eens stevig gevochten.

Men wilde eenige gevaarlijke onverzoenlijken, door ons Djahats genoemd uit hunne bijkans onnaspeurlijke krochten en schuilholen in het dichtbegroeide hooggebergte, verdrijven. De onverhoedsche klewanganvalen uit het ondoorzichtige wilde kreupelhout op kleine secties uitgevoerd, moest de kop ingedrukt worden, aanvallen die meestal werden beraamd op doodmoe en verslapt uitzijnde terugkeerende troepen, die eenige zware dagmarschen achter den rug hadden. Aanvallen, die helaas meestal eenige menschenlevens kostten.

Men was toen in een buitengewoon wild en woest, rotsachtig bergterrein gekomen, waar het dichte woud, vol struikgewas en lianen, uit een chaos van groenbomste, met doornstruiken overdekte rotsblokken was opgeschoten.

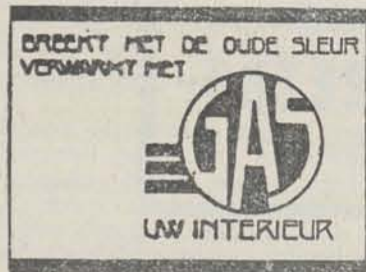
Daarin zaten eenige gevaarlijke djahats verscholen. Zij hadden er hunne arendsneuten in gebouwd, terwijl ze ergens in de buurt 'n stukje bosch hadden opengekapt en daar rijst teelden.

Een dier nesten, omgeven door met vaardigheid daarin aangebrachte verhakkingen en natuurlijk uitzijnde beletsels, verraderlijk opgestelde valboomen en verdede schietgaten tusschen de doeriversperringen door, moest onderzocht en genomen worden. De smalle toegang was uiterst gevaarlijk en het eenige bergpad

DANSINSTITUUT

P. WILDSCHUT
KROMME NIEUWE GRACHT 48 — TELEF. 16079
UTRECHT 5165

Een boterham met
HENSING'S ROOMBOTER
is een ware lekkernij.
Beleat ze nu nog met
HENSING'S KAAS
— 5327
of
FIJNE VLEESCHWAREN
en U hebt het toppunt van smakelijkheid.
M. HENSING, Van Hoytemastraat 113. Telefoon 775284.

Van der Linden's Woontechniek
Voor 't gedistingeerde Interieur
Meubelmakerij Behangerij Stoffeerdery Verhuizingen
VAN DER LINDEN
J. S. BACHSTRAAT 51 — UTRECHT
Fabriek OUDENRIJN 38 — Telefoon 14819
Vertegenwoordigers overal te ontbieden. 5162

Het lokaal voor Wek. Publ. Veilingen
LEIDSCHEGRACHT 76, AMSTERDAM
is een vertrouwde, reeds 30 jaren be-
staande Inrichting, voor den verkoop van
Nette Inboedel en Kleeding
TELEFOON 49900 5466
W. J. GERDING & Co.

FIRMA LAÇET EN JANSSEN - UTRECHT
KLEERMAKERIJ 5168
KEISTRAAT 5 — TELEFOON 10418
Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West”
— Coupeursbezoek door geheel Nederland —

Gemeubileerde Landhuisjes te huur
op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDE
in voor- en najaar speciaal voordeelige prijzen
Te bevragen bij 5059
LANDGOED REFUGIUM, ELSPEET. Tel. 3

daarheen kon van het dichte bosch uit scherp onder
vuur worden genomen. De gewoonte der keurcolonne's
van de maréchaussée, om die bergpaden niet te benut-
ten, waar die altijd door verkennerposten werden in
't oog gehouden, kon hier niet worden toegepast.

Vrijwilligers werden er bij die keurtroepen niet ge-
vraagd. Men ging er op los! Dan eens de infanterie,
dan weer de maréchaussées. Ditmaal was het juist
'n kolfje naar de hand van onze vechtersbazen, de
onverschrokken Amboineesche maréchaussées. De
brigade had dus de spits afgebeten. Zij waren er op af
en er in gegaan. Het arendsnest was opgeruimd, maar
er was moorddadig gevochten, één hunner was gedood
en een drietal liep met bandages en verbanden.

Deze dappere troep nu had daar 'n bivak opgeslagen,
te meer wijl daar natuurlijk goed drinkwater in de
buurt was. Schildwachten waren uitgezet en de nacht
ging ongestoord voorbij.

Den volgenden morgen zou de troep te halfzeven
den marsch ingaan. Die troep bestond uit twee briga-
des maréchaussées en nog een halve compagnie infan-
terie.

Daar stonden ze aangetreden, de kranige woudlo-
pers in hunne blauwe linnen uniformen, den hoed op
de donkerbruin verbrande koppen, met het bruine leer-

en koloniën, bood hij na zijn aftreden als G.-G. in
1636 zijn diensten aan bij de Directeuren der
Westindische Compagnie, die een „voyage” wilden
ondernemen naar de westkust van Zuid-Amerika.
Dat was een kolfje naar de hand van den ondek-
kingsreiziger Brouwer, die in 1642 (October) werd
bevoorrd tot „Directeur-Generaal van de negotie
ende handeling van Chily ende de ontdekkinge
vander Zuiderlanden inde limitten vant octroy”
(der Westindische Compagnie).

Als gevolg van deze onderscheiding zeilde
Brouwer den 7den November 1642 wederom af
van de Tesselsche reede als tien jaren daarvoor,
doch nu in Westelijke richting met bestemming
naar de Braziliaansche verhothaven Pernambuco,
van waaruit de Chileensche expeditie ondernomen
zou worden. Doch na een aanvankelijk en kortston-
dig succes nam een „schielycke sieckte” hem in de
Brouwershaven — later naar hem genoemd — der
kustplaats Castro onverwacht uit dit leven weg. Zijn
gebalsemd lijk werd te Valdivia ter aarde besteld
en met zijn verscheiden verdween ook het succes
der onderneming, die onder commando van den
vice-admiraal Elias Herckmans op niets dan schade
en ongemak voor de Westindische Compagnie uit-
liep. Valentyn rijmde op zijn portret:

„Het vriendelyk gelaat, met agtbaarheid gepaart,
In Brouwer ongemeen, geeft deftigheid aan 't
wezen,
En 't groot beleid is uit de gryze kruin te lezen.
Gelukkig land, van dien Bewinds-Heer oit bewaard,
Te waardiger gekeurt het oog op hem te vesten,
Als hoofdgebieder van het Oosten en het Westen”.
A. H.

Vice-Admiraal Mac Leod.

Zondag 18 dezer herdacht de Vice-Admiraal b. d.
N. Mac Leod te Rijswijk zijn 95en geboortedag.

Den admiraal, die vele jaren lid is onzer Vereeniging
en door publicaties meermalen blijk gaf van zijn be-
langstelling in onze Vereeniging en haar Orgaan,
bieden wij ook op deze plaats onze hartelijke geluk-
wenschen aan.

Mutaties in de Indische Krantenwereld.

Men trof onder de Indische Aneta-telegrammen dezer
dagen een bericht aan, meldende, dat met ingang van
1 October a.s. de heer J. G. Boon is benoemd tot hoofd-
redacteur van het „Soerabaiasch Handelsblad”. Op
dienzelfden datum treedt de heer H. C. Zentgraaff op
als hoofdredacteur van de „Java-Bode” te Batavia.

Er is aanleiding om bij deze benoemingen een oogen-
blik stil te staan. De zeer moeilijke omstandigheden
waarin Indië op het oogenblik verkeert, maken het
meer dan ooit gewenscht, dat de leiding der groote
toonaangevende bladen berust bij personen, die vol-
komen voor hun taak berekend zijn en die op het gebied
der vele ingewikkelde koloniale verhoudingen bij uit-
stek deskundig zijn. Een drie-, een vijf-, een tienjarig
verblijf in Indië vormt lang niet altijd een waarborg
voor deze deskundigheid; alleen aan het woord van
hen, die een groot deel van hun leven in Indië hebben
doorgebracht en die door den aard van hun werkkring
de ontwikkeling der verschillende verhoudingen van
zeer nabij hebben meegemaakt, kan in waarheid gezag
worden toegekend. Indië heeft op dit oogenblik aan dit
gezaghebbend woord in zijn organen der publieke
opinie groote behoefte.

De jongste mutaties in de Indische journalistiek heb-
ben thans, zoowel in Oost- als in West-Java — dat wil

goed, de slobkousen en de vuil linnen schoenen.

De kapitein, Colijn was het, hun geëerde, onverzet-
telijke aanvoerder, sprak een paar der met den arm
in verband staande Amboineesche maréchaussées nog
eens aan, sprak nog eens met den dokter en overzag
den nu marschvaardigen troep, die in colonne aange-
treden stond, wachtend op het commando: voorwaarts,
marsch.

Toen bemerkte de dokter, dat er onder zijn z.g. bam-
boebroek (korte pantalon van 'n soort van blauw lin-
nen) een dier kroop en zich naar boven slingerde, al
kruipend. Hij voelde het op zijn bloote dijbeen kruipen.
Niet wetende wat het was, maar natuurlijk onmid-
delijk aan de een of andere slang denkend, riep hij:
„kapitein, 'n oogenblikje!”

Slaan durfde hij niet, de beet van sommige slangen
is verre van onschuldig. Dus ontdeed hij zich zoo snel
mogelijk van dat kleedingstuk, onderwijl kalm zeg-
gende: „Ik moet eens kijken, wat hier onder zit,
kapitein!”

Nu viel het blauwe broekje omlaag en ziet op zijn
bloote dij kronkelt zich een roodbruine volwassen
kelabang (Indische duizendpoot). Het afzichtelijke
kleine monster circa 2 c.M. breed en ongeveer 16 lang,
bevoog de vlijmscherpe klauwpootjes op de blanke,

Iederen Woensdag Luchtmail naar Ned.-Indië!

zeggen zoowel in het Oostelijke als in het Westelijke
gedeelte van den grooten archipel — mannen aan het
hoofd van een dagblad gebracht, aan wier deskundig-
heid niet getwijfeld kan worden, publicisten, die door
en door bekend zijn met de verhoudingen zoowel in de
inlandsche als in de Europeesche maatschappij. De be-
hartiging van de belangen der Europeesche bevolkings-
groep, die onder een vorig bestuursregime zoo vaak
verwaarloosd werden, is bij hen volkomen veilig, ter-
wijl hun overtuiging, dat een inheemsche gemeenschap
zonder economische ruggegraat op politiek gebied zeer
voorzichtig geleid moet worden, een waarborg vormt,
dat zij de gecompliceerde koloniale proporties in dit bij-
zondere opzicht, steeds juist en scherp zullen belichten.
Wanneer wij bedenken, dat thans in West-Java, in
Batavia, de heer Mulder als hoofdredacteur van het
„Nieuws v. d. Dag v. Ned.-Indië” — volkomen deskun-
dig en met jarenlange practijk — en de heer Zent-
graaff als hoofdredacteur van de „Java-Bode” de lei-
ding hebben van de twee invloedrijkste organen der
publieke opinie voor het Westelijk gedeelte van den
archipel — de heer Boon in Soerabaja de leiding heeft
van het vooral in het Oostelijk gedeelte van ons eilan-
denrijk zoo invloedrijke „Soerabaiasch Handelsblad”,
dan constateeren wij met voldoening, dat er thans een
periode aanbreekt, waarin door volkomen deskundige
publicisten het publiek zal worden voorgelicht in een
tijd, waarin, juist van deze verantwoordelijke posten
uit, groote beteekenis moet worden gehecht aan het oor-
deel van mannen der practijk bij de oplossing van de
schier talloze ingewikkelde problemen waarvoor Indië
zich onder de huidige omstandigheden geplaatst ziet.

De heer Boon, een broer van het Tweede Kamerlid
mr. G. A. Boon, was van 1915 tot 1921 reeds hoofdredac-
teur van het „Soerabaiasch Handelsblad”, in welke
jaren reeds zijn doorwrochte hoofdartikelen steeds de
aandacht van publiek en autoriteiten hadden. De heer
Boon verwisselde destijds als ritmeester — hij is o.a.
drager van de Militaire Willemsorde — het zwaard
voor de pen en gedurende de jaren van den wereld-
oorlog profiteerde zijn blad niet weinig van zijn groote
kennis en inzicht betreffende de moderne oorlogsvoe-
ring. Maar ook op het gebied van specifiek Indische
aangelegenheden kon steds groote waarde aan zijn
oordeel worden gehecht.

Waar thans drie groote organen der publieke opinie
in Indië geleid worden door deskundige mannen, die
steeds hebben getoond een helder en goed gefundeerd
oordeel te hebben ten aanzien van de groote belangen,
zoowel van de Europeesche als van de inheemsche ge-
meenschap, hebben wij gemeend bij de jongste mutaties
in de Indische krantenwereld een oogenblik te moeten
stilstaan. In een koloniaal land, waar nog altijd de
ontwikkeling der welvaart meer om personen dan om
systemen draait, is dit van het grootste belang.

*In onze jonge jaren hebben wij allen een kiem
van persoonlijkheid en oorspronkelijkheid, die wij
kunnen ontwikkelen of verstikken. Wie dit laatste
doet, gaat behooren tot de groote massa, die het
leven langs zich heen ziet gaan, zonder zelf veel
te beleven en die met min of meer afgunst uit
de verte mag toekijken naar het bedrijf van de man-
nen, die de dingen in de wereld doen.
(„Der Organisator”).*

door de morgenzon fel beschenen Europeesche huid,
die huid die toch altijd zoo vreemd contrasteert in die
omgeving van het Oosten.

Het afschuwelijke gedierte, dat in Indië door Euro-
peaan zoowel als Inlander verfoeid, gehaat en altijd
onmiddellijk gedood wordt, zat daar met de geopende
nijptangen aan den kop! Het ontlokte aan al die door
den oorlog en het woeste rimboeleven gestaalde, voor
niets staande, voor geen hel of duivel terugdeinzende
onverschillige vechtersbazen kreten van schrik en af-
schuw. „Ah wah”. „Hé!” hoorde men uit tientallen
monden, die zich verwrongen. Angstige oogen keken
naar het zich nog even verplaatsend gedrocht, wellicht
het meest gehate dier in Indië.

Toen spande de dokter middelvinger en duim en
petste het groote insect 'n meter of drie ver van zich af.
Daarop volgde 'n waar tableau! Immers de geheele
sectie Amboineesche ijzervreters trok de vlijmscherpe
klewangs, stootte uit het gelid, stormde vooruit en
spietste en stak het beest in duizend stukken, bleef
ook toen het voorwerp van hun afschuw reeds in bijna
totaal vermorzelde mootjes was geprikt, nog 'n wijle
naprikken en stooten, kreten van weerzin en afschuw
uitstootend.

VOOR AL UWE REIZEN	
Reisbureau LISSONE N.V. AMSTERDAM Leidschestr. 5	Reisbureau LINDEMAN N.V. DEN HAAG Groenmarkt 22
— N.V. Ned. Ind. Reisbureau LISSONE-LINDEMAN —	5033 en elders
BATAVIA-CENTRUM: Rijswijkstraat 2 — SOERABAYA: Simpang 4	
GENUA Uff. Informazioni C.I.T. Stazione P. Principe	J. J. BOUVY, „Hotel Splendide“ Boulevard Dugommier 61 MARSEILLE
	PARIJS „EXPRINTER“ 26 Avenue de l'Opéra

WESSELING & Co.
ACCOUNTANCY EN BELASTINGZAKEN

LEIDEN - ST. AAGTENSTRAAT (h. Steenstr.)
TELEF. 2092 5635

Van Week tot Week.

Van Maandag 12 tot Zondag 18 September.

De G. G. is per vliegtuig uit Semarang te Batavia teruggekeerd, na van daaruit verschillende instellingen te hebben bezocht, o.a. de Witte Kruiskolonie en de Oranje-Nassau-stichting van Pa van der Steur. Z. E. heeft in Semarang de Regentenconferentie gepresideerd en de Zelfbestuurders der Vorstenlanden ontvangen. Voorloopig is vastgesteld dat Z. E. in Maart 1933 een tegenbezoek zal brengen aan de Zelfbestuurders der Vorstenlanden.

Aan dr. A. A. L. Rutgers, gouverneur van Suriname, is, met ingang van den dag in de maand October, waarop hij Suriname zal verlaten, in 's lands belang vier maanden verlof naar Europa verleend.

Als waarnemend gouverneur zal, na het vertrek van den heer Rutgers, optreden de heer mr. dr. F. L. J. van Haaren, ondervoorzitter van den raad van bestuur.

Als naklanken van de, den 12den dezer gesloten Volksraadszitting vernemen wij nog: dat de voorzitter in zijn sluitingsrede memoreerde, den overal gestegen uitingsdrang. Verder, dat in de afgelopen zitting 34 onderwerpen behandeld zijn; dat de crisis voortging, er wel tekenen zijn van verbetering, doch tientallen verschijnselen op een gang naar een lager levenspeil wijzen; dat de Landsinkomsten nauwelijks de f 300.000.000 zullen halen; de eenige credietgever Nederland is, dat zelf zware moeilijkheden doorleeft. Spr. achtte met minister Ruys, een niets verbloemende diagnose aan het ziekbed onzer samenleving noodzakelijk.

Omtrent het standpunt der Regeering, wordt verwacht, dat de verworpen begroting van onderwijs ongewijzigd naar „Koloniën“ wordt gezonden; dat overgenomen zijn de amendementen inzake de bevordering van de kolonisatie en tot instelling van een commissie voor de houtvervreemdingspolitiek en tegen uitbreiding van de Landsdrukkerij; niet overgenomen de amendementen tot verhooging van de posten voor landbouwvoorlichting, nijverheidsonderwijs en de amendementen inzake Marine en Oorlog. (Studie-Com. sie v. d. Verdeeling der Vlootkosten.) Inzake de tabaksaccijnsordonnantie wordt de volgende week beslist.

Het dep. v. justitie zal de ontwerpen voor de herziening van het strafprocesrecht spoedig aan den Volksraad voorleggen.

De nieuwe legerindeeling beoogt het leger te doen bestaan uit een divisie uitsluitend in West-Java, inclusief Magelang. Het overblijvend gedeelte zal vormen de defensiegroep Oost-Java, bedoeld als verdediging van de marinebasis.

Het ligt in de bedoeling der regeering, zooveel mogelijk de particuliere ziekenzorg aan de lokale ressorpen over te dragen. De overdracht van het ziekenhuis te Loemadjang is reeds geschied. De overdracht van de ziekenhuizen te Kraksaan en te Malang is in bespreking. Deze is toch zeker niet als een bezuinigingsmaatregel bedoeld?

De dir. van onderwijs vertrok 14 dezer naar de Groot Oost ter bespreking van verdere onderwijsbezuinigingen in de Molukken en de overdracht van scholen waarbij de zendingsdirecteur, de heer Crommelin, tegenwoordig zal zijn.

De Moesapat van Kota Tjané heeft, in tegenwoordigheid van gouverneur Van Aken, Doerasa alias Wan Ampoek, zelfbestuurder van Bambel, waar de oorsprong gevonden werd van het drie maanden geleden ontdekte complot tegen het gezag, wegens bekorting van de rechten der bevolking en het veroorzaken van andere misstanden van zijn functie ontheven.

Van de 500 Klein-landbouwers, onder wie een enquête is ingesteld door de commissie-Spit ter oriëntering inzake het vraagstuk van grondrechten voor Europeanen zijn thans 300 antwoorden binnengekomen. Na ontvangst van de adviezen der hoofden van gewestelijk bestuur in de buitengewesten, zal het eindrapport worden opgesteld.

In een taní-conferentie van het centraal bestuur der P.B.I. met 26 afdelingen heeft dr. Soetomo verklaard, dat de tijd gunstig is om de harten van het volk te winnen, daar het volk zich bedrogen voelt door contractbreuk van de suikerindustrie, terwijl het geen hulp van aambtenaren krijgt. Besloten werd, aan de taní's allen mogelijke steun te verlenen. Als Barbortje Suiker huurt, dan begaat hij een doodzonde aan de bevolking; en als hij niet huurt, een halsmisdad.... Barbortje moet immers hangen.

Het Centraal Kantoor voor de Statistiek publiceert de volgende cijfers omtrent den invoer van Java en Madoera in Augustus: 83.400 ton ter waarde van f 21.800.000 tegen vorig jaar resp. 97.600 ton en f 28.900.000.

Door de kracht in het toeristenverkeer zijn bekende Indische hotels in financiële moeilijkheden geraakt. Zoo wordt, in verband met het faillissement van de Ned.-Ind. Hotel Ver. naar een oplossing gezocht voor een verdere exploitatie van de hotels te Tosari en Nongkodjadjar. Vermoedelijk zal deze van het hotel te Nongkodjadjar geen bezwaar ontmoeten. Het hotel Ngamplang blijft evenals de beide hotels te Jogjakarta en hotel Slier te Solo in exploitatie.

In een publicatie in het Oeconomisch Weekblad wordt gewezen op den groei van de Inheemsche zeepindustrie (bijna uitsluitend goedkoopere waschzeepen). Deze groei blijkt o.a. uit het dalen van de invoeren van buitenlandsche fabrikaten.

In 1926 bedroegen deze nog 2.458.457 k.g., terwijl zij over het eerste halfjaar van 1932 slechts 424.485 k.g. beliepen. Men vraagt zich af, of de crisis het zoerverbruik niet aanmerkelijk heeft doen dalen?

De gemeenteraad van Malang heeft het verzoek der A.M.V.J. goedgekeurd om te Malang ten hoogste 100 huizen te bouwen met een huurwaarde van f 25.

Het kantoor van arbeid heeft feitelijke gegevens omtrent den slechten oeconomischen toestand te doen verzamelen in de Javasche gewesten waaruit de op Sumatra werkende koelies worden betrokken, teneinde hen te weerhouden van terugkeer naar Java, welke terugkeer toch èn voor hen, èn voor de ondernemingen op Sumatra funest is. De terugzendingen zijn zoodanig opgevoerd, dat herhaaldelijk een tekort wordt geconstateerd. Aanwerving van nieuwe koelies op Java is te duur. Eventueel zal in samenwerking met de plantersverenigingen een brochure worden uitgegeven.

Met de Op ten Noort van de K. P. M. vertrokken deze week weder 607 koelies met familieleden die repatriëren omdat zij niet willen reengageeren.

Het Volksraadslid Van Mook heeft naar aanleiding van de in suikerkringen bestaande meening dat de Regeering een jaarlijksche suikeruitvoerhepiking tot 50 % van den normalen Java-oogst overweegt, hetgeen beduidend minder is dan het aan Java bij de Chadbourne-overeenkomst toegestane export-quotum, aan de Regeering gevraagd of dit juist is en of zij bereid is hiertoe niet over te gaan dan na overleg met den Volksraad of het College van Gedelegeerden.

Op het dep. v. binnenl. bestuur heeft een bespreking plaats gehad van het suikervraagstuk, inzonderheid betreffende de beteekenis van de aanstaande uiteenvalling der V. J. S. P. en de gedragslijn die de regeering daartegenover zal aannemen. De pres. van de Javasche Bank woonde de bijeenkomst bij.

Mr. Jongejan, voorz. v. d. B. E. N. I. S. O., heeft daarbij de inzichten zijner organisatie ontvouwd.

Einde dezer week wordt de bespreking voortgezet. In een 21 September a.s. te houden groote bijeenkomst zullen de voornaamste belanghebbenden uit suikerkringen hun denkbeelden uiteenzetten, alvorens officieele adviezen aan de regeering worden uitgebracht. Echter loopen er nu reeds geruchten, dat een „regeerings“-V. I. S. P. zal worden ingesteld, met gedwongen toetreding van alle suikerfabrikanten en „voortzetting der zaak op denzelfden voet“.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

MUZIEKINSTRUMENTEN

5076

rechtstreeks van Fabriek KESSELS
MUZIEKINSTRUMENTEN FABRIEK
Waldorpstraat 68, 's-Gravenhage. Tel. 115449

Paedologisch Instituut VALERIUSPLEIN 11 AMSTERDAM

INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN
MOEILIJKE EN ACHTERBLIJVE JONGENS.
Geeft na 4-8 weken observatie paedagogisch advies
aan ouders of voogden omtrent geplaatste pupillen.
Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK.
Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST.
Verpleeggeld f 3.50 — f 4.50 per dag. 5106

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Boeatan ter Lustrum-H. E. N. T. te Breda.

De vijfde „Handel- en Nijverheid-tentoonstelling“, bij verkorting H.E.N.T. genaamd, welke van 7 tot en met 11 dezer te Breda werd gehouden en alleszins een succes bleek, behoort reeds weder tot de geschiedenis. Een bijzondere rheid bij dit lustrum was, dat Nederlandsch-Indië er voor het eerst vertegenwoordigd werd, en wel door „Boeatan“.

De Bredasche Courant vermeldt in haar verslag der openings-plechtigheid, Boeatan's deelname terecht als: „Een prachtige Tentoonstelling van Indonesische Volkskunst“ en schrijft dan o.m.:

„Nadat de tentoonstelling door haren beschermheer, mr. dr. W. G. A. van Sonsbeek, Breda's burgemeester, met een waardeerend woord voor het bestuur der H.E.N.T. geopend was, maakten de genoodigden een rondgang langs de talrijke stands, welke ondanks sombere voorspellingen, alle ingenomen waren, en werd ook tevens een bezoek gebracht aan de smaakvol gearrangeerde kunst- en huisvlijtentoonstelling, waar de door werklozen vervaardigde voorwerpen staan uitgesteld.“

„De Indische kunst- en nijverheidstentoonstelling, die in het requisietengebouw, in den mooien tuin van Concordia, is ondergebracht, genoot natuurlijk de volle aandacht der bezoekers. De presidente van Boeatan, gaf hier welwillend uitleg bij het geëxposeerde, waaronder producten van weef- en vlechtkunst, smeedwerk, ivoor- en houtsnijwerk, Wajongpoppen van buffelhuid, fraai, gesneden en beschilderde maskers, huis- en gebruiksvoorwerpen, enz. enz.“

„In dit gebouw bestaat tevens gelegenheid te rijstafelen en andere Indische gerechten te gebruiken, waartoe eenige djongos van de Rotterdamsche Lloyd zijn afgestaan, om te bedienen, terwijl de spijzen door Inlandsche kokkie's met vaardige hand worden bereid.“

Wat den uitleg der Indonesische volkskunst betreft, zij hierbij vermeld, dat in den vooravond der tentoonstelling door mevrouw van Beresteyn-Tromp in de groote zaal van Concordia een korte voordracht met lichtbeelden daarover was gehouden, ingeleid door den heer W. K. R. Oxenaar, voorzitter der Bredasche afdeling van de Ver. „Oost en West“, waardoor de belangstellende aanwezigen al dadelijk reeds eenigszins ingewijd werden, ook in het doel en streven van „Boeatan“.

De onder de inboorlingen van Indonesië atom aanwezige beoefening van het kunsthandwerk te doen kennen en waardeeren.

BENS

DE GOEDKOOPE KRUIDENIER

VAN ZEGGELENLAAN 107 - TEL. 119222

DEN HAAG

5130

VRAAGT PRIJSCOURANT - AUTOBESTELDIENST

D. VAN DER LAAN
'S-GRAVENHAGE

LOOD- EN ZINKWERKEN

SANITAIRE INSTALLATIES

ZEESTRAAT 94

5128

— TELEFOON 180557 —

Voor menigen bezoeker — gedurende die 5 dagen telde de H.E.N.T. meer dan 10.000 betalende bezoekers — bleken deze kunst-uitingen ware verrassingen, die nu een blijvend indruk moeten hebben gemaakt. Jammer, dat de financieel zoo benarde tijds-omstandigheden maar weinig groote inkoopers schijnen te gedogen. Toch zijn er verscheidene der kijkers met een klein Indische souvenirje huiswaarts gegaan, zoodat Boeatan's deelname, welke natuurlijk héél wat moeite en kosten met zich heeft gesleept, toch als een voortreffelijke propaganda mag worden beschouwd. In de ruime, goed verlichte zaal kwamen, langs de wanden, de mooie ikat's en batik's goed uit, zooals bij onderstaand kiekje te zien is.

Kijkje op een der wanden van Boeatan's Tentoonstelling te Breda.

Hoe prachtig staat daar, in het midden, de groote vorstelijke *dodat* gebatikt feestgewaad der aanzienlijken, uit Djocdja, aan weerszijden geflankeerd door in zeer fijn bruine en goudgele kleuren geweven sarongs, welke op Bali bij offerfeesten gedragen worden en daarnaast in den hoek, een der veelkleurigen Soemba-Kains, die algemeen bewonderd werden omdat ze ook in een modern Westersche omgeving zoo goed tot hun recht komen.

Aan den tegenovergestelden muur waren mooie matten uit verschillende streken van Nederl.-Indië opgehangen en op lange tafels rondom, tal van voorwerpen gerangschikt, welke een denkbeeld konden geven van de groote kunstvaardigheid der Inboorlingen van den Archipel, op velerlei gebied.

En, zooals ook op de foto te zien is, waren er altijd dames aanwezig, die, desgewenscht, de noodige uitleggingen omtrent een en ander konden geven. Enkele harer waren uit Den Haag overgekomen, tevens 'n Indisch waarzegster, die veel succes had, maar ook in Breda wonen vele oud-Indiërs, onder wie er waren, die zich bereidwillig tot hulp in deze aanboden en met groote dankbaarheid binnengehaald werden.

Er heerschte dan ook een prettigen, opgewekten geest van belangstelling onder het publiek, welke nog verhoogd werd, doordat in de aangrenzende veranda van het gebouw, naast een geïmproviseerde keuken, gelegenheid bestond tot het gebruiken van rijsttafel en andere Indische spijzen, op Boeatan's uitnemende wijze toebereid.

Toch waren er onder de Brabantsche *totoks* (mensen die Indië niet kennen) minder dapperen, die moedig besloten 'n proef te nemen — welke meestal zóó uitviel, dat 't naar méér smaakte — dan wel afkeerigen, die grooten angst er voor aan den dag legden, door uitroepen als: „Ik waag er mij niet aan“ of: „Ik wil liever gezond blijven“. En dit niettegenstaande de Bredasche pers mede zeer gewaardeerde propaganda ook voor de rijsttafel maakte, door o.a. te schrijven:

„Den geheelen dag bestaat gelegenheid te rijsttafelen. Het bestuur van Boeatan beijvert zich die populair te maken en stelt alle gerechten tegen lagen prijs verkrijgbaar. Men behoelt

niet te vreezen voor binnenbrand in mond en keel.

Wie de toekomst ontsluit wil hebben wende zich tot de waarzegster, die werkelijk 'n phenomenon is in deze occulte wetenschap!“

Geukkig waren er meer, die belang stelden in het onvergelyklijk mooie, Indonesische vlechtwerk, waarbij geen Westersche arbeid van dien aard halen kan en dat ook niet machinaal na te maken is, hetgeen met het weef- en vooral het batik-werk wel het geval is.

Telkens werd door leeken de begriepelijke vraag gesteld: „Hoe kan men een echte, Javaansche batik van een fabrieksdito onderscheiden?“

Ingewijden riepen dan uit: „O, dat ziet en voelt men dadelijk, op 't eerste gezicht, maar een uitlegging er van te geven, is even moeilijk, als b.v. aan een ónverschilligen boer het onderscheid te doen voelen tusschen een schilderij van een meester en een goede ollografie daarvan.

Eerst als men den belangstellenden vragers dit aan het verstand heeft gebracht en geduldig uitgelegd aan voorbeelden — zooals door Boeatan gebeurt — hoe uit de eenvoudige, wit katoenen lap na voorbereiding en veelvuldige was-vullingen met de *tjanting* (fijn rond trechtertje van geslagen rood koper, waarmede de batikster op het doek teekent) vóór de achtereenvolgende vervingen, bewerkt wordt om zoo langzaam aan, onder kunstenaarshanden, te groeien tot een prachtstuk, vol hart en leven, beginnen zij te voelen, en daardoor ook met eigen oogen te zien: dat het fabriekswerk, er naast getoond, hoe zorgvuldig ook nagebootst, dood en leeg, zonder eenige aandoening is.

Iedere Javaan, zelfs de eenvoudigste uit de *Kampung* (Inlandsch dorp) is zoo gelukkig dit onderscheid, als geboren kunstkenner, aan te voelen en zal daarom, als het eenigszins mogelijk is, o.a. bij feestelijke gelegenheden, niet anders dan *echte* batik dragen. Zoo zullen zij, die eenigszins wetenschappelijk kunst-historisch ontwikkeld zijn, ook onder de Indonesiërs, zeker warm belang stellen in de uitvoerige beschrijvingen door den heer B. M. Goslings, conservator aan 't Koloniaal Instituut te Amsterdam gegeven in een reeks artikelen, verschenen jaargang van het fraai geïllustreerde tijdschrift: „Nederl.-Indië, Oud en Nieuw“, onder den titel:

Heeft er te Palembang een, door de eigen bevolking uitgeoefende, Battikkunst bestaan?

Zooals onze lezers zich zullen herinneren, heeft dezelfde deskundige schrijver reeds een paar jaar geleden omtrent het batikken in Djambi, zeer interessante, voor hen totaal onbekende gegevens in „Het Koloniaal Weekblad“ gepubliceerd, welke volledigheidshalve later ook in vorengenoemd Maandschrift werden overgenomen.

In dank ontvingen wij een overdruk van het geheel, dat wij nogmaals met de grootste belangstelling gelezen hebben en gaarne bij Boeatan, Heulstraat 19 te 's Gravenhage, ter beschikking stellen van hen, die er kennis mee willen maken.

Wij zijn, voor zoover wij daartoe bevoegd zijn — vele der beschreven doeken ook niet in natura kenkende — het in hoofdzaak met den heer Goslings eens, doch zouden willen vragen:

Kan het niet mogelijk zijn, dat de van ouds zoo hoogstaande Javaansche Battikkunst door princessen uit de Vorstenlanden afkomstig, die huwelijken slooten met Djambische en Palembangsche Grooten, daarheen werd overgeplant? Na verloop van jaren zou wel die toch typisch Javaansche kunst langzamerhand een meer Sumatraansche karakter hebben kunnen aannemen, zoowel wat tekening als kleuren betreft?

Wij herinneren ons van de eerste Batik-tentoonstelling door de Kunstnijverheids-Commissie van de Ver. „Oost en West“ in de „Gothische Zaal“ te 's Gravenhage gehouden, dat daarbij ook een zeer fraaie betik was uit Atjeh afkomstig, toen eigendom van notaris *Mens Fiers Smeding* te Soerabaja, welke den enthousiasten Batikkenner, G. P. Bouffoer, verzorger dier tentoonstelling, het grootste belang inboezemde.

Kan deze batik, die ook een zeer uitzonderlijk karakter droeg, niet op dezelfde wijze als wij van de Palembangsche en Djambische veronderstellen, in Atjeh tot stand gekomen zijn?

Hoewel ons thans nog niet bekend, zullen na zorgvuldige vorschingen, waarschijnlijk nog wel meer dergelijke exemplaren van daar voor den dag komen. In elk geval is het zeker zeer wetenswaardig de geschiedenis en groei dezer takken van Battikkunst na te gaan.

Daarom bevelen wij de lezing van des heeren Goslings gedocumenteerde artikels ten zeerste aan.

Efficiency is een geestelijke eigenschap; niet een technische methode. Onvoldoende kennis van het Engelsch heeft die dwaling doen ontstaan. (Maandblad „Succes“).

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Handel en Financiën.

Het *Soer. Hbl.* (8/8, 3de bl. „Alg. Comm. Overz.“ B.) vestigt de aandacht op „Man and Technics“, een publicatie geschreven door *Oswald Spengler*, den schrijver van „De Ondergang van het Westen“. De geschiedenis van de vroegere beschavingen is — volgens *Spengler* — steeds geweest die van een uiteindelijke castastrophe. In hun ontwikkeling concentreerden de volken zich in enkele groote steden, waarin dan een hiërarchie van klassen ontstaat, in tegenstelling met de *landelijke bevolking*, welke zich als steeds en overal, geheel gelijk blijft. De technische vooruitgang in die beschavingen baseert zich steeds op iets kunstmatig, z.a. het bouwen van pyramiden en graftomben in Egypte, het bouwen van tempels in Babylonië enz. Daarna komen de Chineesche, Indische, Arabische en Mexicaansche beschavingen. En thans in het tweede millennium van onze jaartelling hebben wij de *Faustische kultuur* (Faustisch is de naar kennis en wetenschap dorstende mensch, die ten slotte hierin geen bevrediging vindt en zich werpt op genot), welke op het gebied van techniek groote dingen heeft tot stand gebracht. Deze Westersche, Faustische kultuur is zeker niet de laatste, doch door de interne tegenstelling tusschen intellect en geestelijke disharmonie wel de meest tragische civilisatie, welke ooit bestaan heeft. Met den groei van de steden krijgt de techniek eerst volkomen burgerrecht om eindelijk in onzen tijd van *het rationalisatieprincipe* in een soort materialistischen godsdienst te ontaarden. De gevolgen zijn enorm. De Faustische mensch is de slaaf geworden van de machine, door welke hij wordt medegesleept en ten slotte verbrijzeld. In primitieve landbouwstreken heeft de gewone ploeg zijn superioriteit bewezen boven den tractor en *in menig tropisch gewest* blijkt de inboorling met zijn extensieve werkwijze een gevaarlijke mededinger van de intensieve plantage-techniek van den blanke, mogelijk, wijl het intellectuele peil steeds *hooger* kwam. Het *verraad aan de techniek* is ook een factor. In plaats van de technische superioriteit als grootste actief voor zich zelf te reserveeren, wordt die kwistig over de geheele wereld verspreid; er vindt niet alleen een export plaats van goederen, doch evenzoo van fabrieksgeheimen, van ingenieurs, van organisatoren, enz. Nieuwe industrielanden komen op; landen met een lagen levensstandaard, als Japan, China en Br.-Indië, doen het blanke ras een doodelijke concurrentie aan. *De betrekkelijke weelde van den blanken werkmán in vergelijking met den koelie zal zijn noodlot worden; het huidige werkloosheidsprobleem is het begin van de catastrofe.* Voor deze Aziatische rassen is de Faustische techniek geen bepaalde behoefte, eerder een *wapen* tegen de Faustische civilisatie. De machinetechniek zal eindigen met de Faustische beschaving en zal op zeker tijdstip in de toekomst ter neer liggen, vergeten; onze groote steden zullen ruines worden, gelijk Memphis, Babylon, Niveh, Troje en zoovele andere wereldcentra eveneens ruines geworden zijn.

Het *Soer. Hbl.* maakt ten slotte eenige opmerkingen. B. is van oordeel dat hetgeen wij doormaken, geen gewoon crisisverschijnsel is, het is het begin van een wereldcatastrofe en is slechts het gevolg van het feit, dat wij thans het eindpunt hebben bereikt van een ongeveer 100-jarige periode. *Ons productiesysteem is vastgelopen; dat is de kern van alles.* Indien inmiddels geen bijzondere voorvallen plaats vinden, zal in den a.s. winter onze Westersche samenleving een kritiek stadium doorleven. Het heeft geen doel een struisvogel-politiek te volgen.

Onderwerpen van internationaal belang treffen wij o.a. aan in *De Sum. Post* (18/8 „Duitschland“ wenscht Koloniën) en het *Soer. Hbl.* (8 t/m. 13/8, 1ste bl. Correspondenties; 9/8, 2de bl. „Sociale maatregelen“, Z.; 10/8, 3de bl. „Handel en Fin.“, B.; 12/8, 3de bl. „Soer. Weekoverz.“, B.)

Consuls.

De Nederlandsche conculaire vertegenwoordiging in Britsch-Indië was tot voor korten tijd niet georiënteerd op het bestudeeren en behartigen der economische belangen van Java in verband met Br.-Indië. Er is nu — volgens *De Loc.* (11/8, blz. 27 „Consuls“) — wat Br.-Indië betreft, verbetering gekomen. Er worden thans zeer leerzame *rapporten over de suiker*, ook aan Ned.-Indië uitgebracht; zij zijn afkomstig van den vice-consul. Wat over de conculaire vertegenwoordiging in Br.-Indië gezegd is, geldt — met eenige zeer loffelijke uitzonderingen in Indië's omgeving — van den Nederlandschen consulaire dienst in verschillende andere landen. *De soël ligt in de organisatie.* Zij is, wat deze zaken betreft, sterk ten achter. Iedere beslissing moet in Den Haag door het Dep. van Buitenl. Zaken genomen worden; die fouten wreken zich juist het sterkst aan Indische belangen. Zoo is *de wensch, dat de Nederlandsche consulaten veel sterker op Ned.-Indië georiënteerd zouden worden*, reeds talrijke malen uitgesproken. Waar te dien aanzien iets bereikt werd, betrof dat politieke en politionele zaken; de inschakeling van Buitenzorg in de consulaire en diplomatieke informaties had ook allereerst daarop betrekking. De behoefte aan economische,

**VOORLICHTING en BIJSTAND in ALLE
FISCALE AANGELEGENHEDEN**

J. A. MONOD DE FROIDEVILLE

BELASTINGADVISEUR 5615

Wijnstraat 91. Tel. 54780. Rotterdam

Van 7—9 u. namiddag te **CONSULTEEREN**
te 'S-GRAVENHAGE, Juliana van
Stolberglaan 125 — Telefoon 770471 —

financieele en commercieele voorlichting liet, wat specifiek Ned.-Indische belangen betreft, steeds veel te wensen over, ook in het Oosten. Het stellen van de verplichting, dat Nederland's consulaire ambtenaren Ned.-Indië zelf door studie en verblijf leeren kennen, het detacheren van Europeesche en Inlandsche ambtenaren van Ned.-Indië op de consulaten, — het belevan vrome wenschen. Praktische, bruikbare, actueele en deskundige voorlichting op economisch gebied ten behoeve van Indië bleef gering. De behoefte daaraan is thans groter dan ooit. Het werd, toen in den Volksraad de wenschelijkheid van actiever en beweeglijker handelspolitiek ter sprake kwam, nog eens herhaald. Juist voor Indië, dat zich zoo zijne producten den toegang tot menig afzetgebied bemoeilijkt ziet, was eene verbeterde oriëntering in die landen, noodig tevens voor het noodzakelijk overleg, een der voornaamste middelen om tot verbetering te komen. Men zou daarmede moeten beginnen. Aan dat middel nu ontbrak en ontbreekt veel. Het is in het rapport-Schor over de suikersituatie in Br.-Indië nog eens stevig gezegd.

Wij verwijzen naar het Soer. Hbl. (9/8, 2de bl. „Suikerzaken“, Schor), de Java-Bode (12/8 „Koerswijziging“; 15/8 „Ica en Importhandel“, Dr. Bernard; 16/8 „Bedenkelijk“) en het Bat. Nwsbl. (11/8 „De Handelspolitiek“, in den Volksraad; 12/8 „De Ind. handel“, R.).

Eerste lustrum Medische Hoogeschool.

De Geneeskundige Hoogeschool te Batavia heeft haar vijftien verjaardag gevierd (Java-Bode, 16/8). Prof. C. Bonne heeft verslag uitgebracht over den toestand van de Hoogeschool. De minimum studietijd bedraagt 7 jaar. Het aantal studenten bedroeg op 1 Aug. j.l. 313, maar dit aantal zal in de komende jaren nog aanzienlijk stijgen. Het aantal beursstudenten bedraagt thans 50. Meer dan 50 tot 60 studenten per jaar kan de Geneesk. Hoogeschool in haar tegenwoordige formatie niet verwerken; het beursstelsel is dus niet noodig om de Hoogeschool te bevolken. Onder de ongesubsidieerde inschrijvingen overwogen de Chineezers; de cijfers bedroegen tot op 1 Aug. 62 Europeanen, 92 Chineezers en 82 Inheemschen. Het overwegend aantal der Chineezers wordt tijdelijk gemaskeerd door de groep der dienstverbandstudenten, die voor 4/5 uit Inheemschen bestaat. Tegenover de 313 studenten en 40 Stovianen staan 23 docenten, w. o. 14 gewone en 4 buitengewone hoogleraren; naast de 23 docenten staan 21 assistenten. Het collegebezoek is zeer goed en zeker beter dan in Nederland; het studiestelsel is geheel vrij. Te velen laten zich inschrijven, die reeds met moeite door het middelbaar onderwijs hebben heengeworfeld. Door de volledige gelijkstelling der studie met de medische studie in Nederland is elk geschipper bij examens uitgesloten. De beste examenresultaten worden bereikt door de Chineezers, terwijl Inheemschen en Europeanen ongeveer gelijk staan en de Inlander zeker niet duidelijk bij den Europeanen ten achter komt. De voorsprong der Chineezers kan komen door bijzondere geschiktheid voor de medische studie of doordat de Chineezers beter selecteren, wie het Medisch Hooger Onderwijs kan volgen. De abiturienten der A. M. S. maken, vergeleken bij die der H. B. S., geen slecht figuur. De beursstudenten blinken in het algemeen uit boven de ongesubsidieerde studenten, maar bij de dienstverbandstudenten ziet men juist het omgekeerde. Op de afvloeiing der studenten hebben niet alleen de studieresultaten, maar ook vertrek naar een hoogeschool in Nederland, overgang naar de Rechts-hoogeschool, financieele moeilijkheden enz. invloed. De afvloeiing is het sterkst voor de Europeanen. De jaarlijksche exploitatiekosten zijn voor 1933 op een halve ton teruggebracht, een bedrag gelijk aan de vroegere kosten der Stovia. De uitgaven per student per jaar zullen voor de volgroeide Hoogeschool f 1000 à f 1300 bedragen, dat is waarschijnlijk minder dan vroeger per jaar voor een Indisch arts werd uitgegeven, en zeker minder dan de dienstverband-Indische artsen vroeger kostten, die de overgrote meerderheid vormden.

Prof. W. Radsma hield vervolgens een rede over „De invloed van het verblijf in tropische kuststreken op het lichaamsgestel van den blanke“. Het gelukte Dr. Eijkman niet in 1890 verschillen in het verloop der orgaanfuncties met gematigde klimaten vast te stellen. Zijne onderzoekingen maakten een einde aan talrijke, dikwijls vrij fantastische speculaties omtrent den schadelijken invloed, die het klimaat op het organisme zou uitoefenen. Onderzoekingen van meer recenten datum wijzen er op, dat het met de moderne technische hulpmiddelen wel mogelijk is veranderingen in de orgaanfuncties bij blanken in de tropen vast te stellen. Storingen in den bloedsomloop, die met den invloed van het tropenverblijf in verband zouden staan, zijn bij Europeanen in de tropen dikwijls beschreven. Ook bij gezond-

den zijn er aanwijzingen, dat veranderingen in den bloedsomloop bij Europeanen in de tropen optreden; als zoodanig is te beschouwen de eigenaardige bleekheid van het gelaat in de tropen. Ook is het waarschijnlijk, ofschoon nog niet geheel zeker, dat althans bij jonge Europeanen in de tropen de bloeddruk lager is dan in Europa. Ten slotte werd besproken de vraag in hoeverre de resultaten van het physiologisch onderzoek wijzen op een labiliteit in de vegetatieve orgaanfuncties, die door clinici dikwijls is beschreven.

De Deli Crt. schrijft over „Diagnose voor zwangerschap“ (3/8, 5de bl. Prof. St. v. L.), Tuberculose ter S. O. K. (4 en 8/8, Dr. Heinemann) en „Vitamine C“ (10/8, 2de bl. Prof. St. v. L.), De Loc. over „Een t. b. c. Sanatorium in Midden-Java“ (4/8, blz. 7, J. v. N.), „Volksgezondheid“, in den Volksraad (11/8, blz. 18), de Java-Bode over „Bestrijding van asthma“ (6/8, Prof. St. v. L.), „Bestrijding van beri-beri“ (8/8, Prof. Wenckebach), het Soer. Hbl. over „Opstandigen“ (6/8, 2de bl. Z.), het Bat. Nwsbl. over „Misbruik“, betr. concurrentie van ambtenaren met particuliere medici (16/8, R.).

Onderwijs-overschatting.

Mr. Hart, voorzitter van het Alg. Landbouw Syndicaat, heeft in den Volksraad het onderwijs-vraagstuk besproken uit een universeel standpunt als een wereldprobleem (Soer. Hbl. 9/8, 2de bl.). In zijne beschouwingen ten gunste van de bezuinigingsmaatregelen bij het Onderwijs verklaarde hij o.m. zich telkens te hebben gestooten aan de geweldige overschatting van de maatschappelijke waarde van schoolsche kennis. De wereldsamenleving zou gelukkiger en wellicht ook welvarender zijn, als er niet zulk een algemeene, gejaagde wedren, niet zulk een nerveus gegrabbel bestond naar een aandeel in het beschikbare schoolsche kennis-kapitaal, in plaats van een rustig zoeken door een betrekkelijk kleine ingetogen groep naar inzicht en begrip. Kennis is lang niet altijd macht, doch macht is zelden bereikbaar zonder kennis. Voor de uitoefening van macht zijn ook en vooral andere eigenschappen van geest en karakter primair. Schoolsche kennis berokkent vaak leed en dieper leed dan dikwijls wordt beseft. Men bedenke ook de relatieve waarde van schoolkennis; in een samenleving van louter Einsteins, is de minste Einstein bordenwasscher. In West-Europa en vooral in Noord-Amerika zien wij als resultaat van een intensief „algemeen vormend“ onderwijsstelsel: Een geestelijk en moreel verslachte zelfgenoegzame, zelfingenomen jeugd, zonder discipline, zonder gemeenschapszin, zonder wezenlijke belangstelling voor de groote dingen des levens, niet eens uit op materieel gewin, laat staan op geestelijke winst. Daaruit groeit een ontevreden arbeidersbevolking, een ontevreden middenstand, een ontevreden bezittende klasse, allen met veel schoolsche kennis, waarvoor geen vraag bestaat. Zij gaan dus met een hoeveelheid moeizaam vergaard kapitaal door het leven; kapitaal, dat zij niet productief zullen kunnen maken. Men wijze nu niet op de prachtige dingen, die zelfs uit die moderne jeugd zijn voortgekomen; de maatschappij vertoont ook ten deze eigen regeneratieve krachten. In Westersche landen begint heel langzaam een beter inzicht door te breken, doch in het Oosten, dat juist critisch heet te staan tegenover onze Westersche eenzijdigheid en overdrijving, valt sedert den aanvang dezer eeuw een groeiende, angstige overschatting van schoolsche kennis duidelijk waar te nemen. Wij zelf hebben die overschatting in bedenkelijke mate gestimuleerd, zij het met de beste bedoelingen. Het Oosten, wil het zich op den duur een zelfstandige plaats, geestelijk en economisch, in de wereld verwerven, heeft kennis, zelfs schoolsche kennis van noode, doch bij de massa is die kennis niet noodig, evenmin als de massa in het Westen die noodig heeft of daarbij tot dusverre veel baat heeft gevonden. In het Westen en in het Oosten is noodig een rationalisatie van ons geheele onderwijssysteem, zóó, dat alleen aan de bepaald bekwaamen door de gemeenschap de plicht worde opgelegd zich door voortgezet onderwijs voor te bereiden om nuttig voor de samenleving te zijn, terwijl slechts de zéér bekwaamen moreel geroepen moeten worden tot die hogere studies, waardoor zij wetenschap en Staat zullen kunnen verder brengen. Aan de vele middelmatigen en de talloze minder dan middelmatigen, worde slechts bijgebracht die kleine hoeveelheid kennis, algemeene, doch vooral speciale, die zij, naar gelang hunner omstandigheden, zullen behoeven om hun de maximale kans op geluk en welstand te schenken. In het Oosten en in het bijzonder in Ned.-Indië is een felle drang naar schoolonderwijs. De Inlanders individueel zien in het verkrijgen van schoolkennis de mogelijkheid van het bereiken van aanzien en welgesteldheid, collectief de verwezenlijking van economische en staatkundige idealen. De schoolkennis wordt aangevoeld als een „teroesan“ naar het bereiken van den status der Westersche staatsgemeenschappen. En dit inzicht nu, is volstrekt onjuist, principieel en praktisch. In de naaste toekomst zal Ned.-Indië stellig in toenemende mate behoefte hebben aan goed en doelmatig opgeleide Inlandsche bestuursambtenaren, landbouwconsulenten, landbouw-onderwijzers, artsen, rechterlijke ambtenaren en ook aan bedrijfsleiders bij het zich ontwikkelen van een Inlandschen middenstand. Voorts is het noodig dat er een categorie voor een heele serie van beroepen zij, geplaatst onder de zoovegenoemde. En ten slotte is het goed, dat de eenvoudige, gemiddelde dessaman in zijn landstaal leert rekenen en schrijven, al zal hij in de

meeste gevallen evenveel kans op welvaart en wellicht veel meer kans op geluk hebben, als hij dit alles niet kan; een voor Java, immers voor zijn dessa, praktische, gezonde analphabeet is voor zijn gezin en voor zichzelf meer waard dan een werkloze intellectueel. De ontwikkeling van de bevolking zal voor langen tijd primair moeten zijn gericht op initiatief, zelftucht, gemeenschapszin, spaarzaamheid en voortvarendheid. Er is een groote achterstand in dit land, achterstand in de hoeveelheid economischen zin, vergeleken bij de indrukwekkende, politieke constructie. Die achterstand moet eerst worden ingehaald en daarvoor is een verrassende „teroesan“ niet mogelijk. In het woud van schoolonderwijs is die „teroesan“ niet te vinden.

In dit verband leze men het Soer. Hbl. (11/8, 2de bl. „Tegen schoolterreur“ Z.), De Loc. (11/8, blz. 3 en 17 „Onderwijs“ in den Volksraad), de Java-Bode (11/8 „Het spoor bijster“; 13/8 „Selectie op Indische H. B. S.-en“, J. F. Bakker), De Sum. Post (17/8 „Art. 19 van het H. B. S.-regl.“) en de Deli Crt. (18/8 „Selectie op de H. B. S.“).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De volksbeweging.

Het eenigen tijd geleden in de „Volksstem“ geopperde plan om een associatiepartij van blijvers te vormen, werd in de Inlandsche en Mal.-Chineesche pers niet onvriendelijk, maar beslist, afgewezen. Eenige bladen wezen er op dat de Inlandsche beweging zich anders heeft gericht en de belangen van Europeanen en Inlanders met elkaar in strijd zijn. De bladen hebben zich — met een enkele daarvan afwijkende uittaling hier en daar — al geruimen tijd afwijzend geuit over politieke samenwerking en zich steeds onmiddellijk te weer gesteld als zich op hun economisch terrein niet-„Indonesiërs“ vertoonden. Deze werden niet als samenwerkende, maar als concurrerende en zelfs nadeelige elementen beschouwd. Zoo stelde zich heel de pers tegenover het verlenen van grondbezit rechten op Java en Sumatra aan Indo-Europeanen en is zij nu ook weer tegen politieke associatie. In de Soeara Oemoem van 12 Juli is het vraagstuk principieel behandeld. Voor deze redactie is het geen vraagstuk meer, maar is een eenheid van de Inlandsche en de vreemde bevolkingsgroepen onmogelijk. De Europeanen stellen het materiele boven alles, bij de „Indonesiërs“ leeft de geest van het verlangen naar onafhankelijkheid. De Europeanen vinden den toestand van nu principieel goed, de landskinderen evenwel wenschen dien veranderd te zien. Het blad komt dan als vanzelf op het door dr. Soetomo besproken onderwerp: het nut van de malaise, door op te merken dat de malaise meehelpt de veranderingen te brengen en te bevorderen. De Nederlanders vertoonden een exodus omdat ze in Indië geen bestaan meer vinden, een Inlandsche middenstand komt op, zooals er een opkwam en de leiding kreeg tijdens de Fransche revolutie, toen — evenals nu hier — het volk in groote moeilijkheden leefde (Sic! — Red.) Het is een verheugend teken, volgens het blad, dat men zich meer bewust wordt van de groote beteekenis van de massa voor aller bestaan, welke massa vrij wil zijn en voor den geest van de vrijheid het belang van de maag op de tweede plaats dringt. Eerst wanneer de Europeanen zich anders hebben georiënteerd, zij het dat zij door de omstandigheden er toe worden gedwongen, kan eenheid worden verwacht. En voor de vreemdelingen is het zaak hun houding bijtijds te veranderen en niet „de steenen te verplaatsen als het water al stroomt.“

In Boedi Oetomo van Juni wordt eenzelfde gedachten-gang gevolgd als in de laatste opmerkingen van „Soeara Oemoem“ te vinden is, naar aanleiding van de bezoldigingskwestie. De personeelsuitgaven zijn hier gesteld op het Westersche peil, maar moeten naar beneden, men benoeme meer „Indonesiërs“, wat gepaard kan gaan met nivelleering naar beneden. Misschien beteekenen de woorden van den G. G. „eerst eten, dan politiseren“ een zelfcorrectie ten deze, omdat men politiseert om zijn positie te verbeteren.

Blijkt uit Soeara Oemoem steeds meer dat de P. B. I. zich gaarne tot de massa wendt, tegenwoordig met het woord „marhaen“ aangeduid, en wordt in bovenaangehaald artikel een zekere eenheid van belangen van den middenstand en de massa geconstateerd, Panggoegah Rajat van 2 Juli bevat een waarschuwing tegen de bourgeoisie, de groep van dr. Soetomo, die een eenheid met de „marhaen“ wil vormen. Want, zegt het blad, wel streven beide naar Indonesia Raja, maar de marhaengroep streeft naar vermindering der lasten van het volk, algemeen onderwijs enz., terwijl de bourgeoisie er op uit is om kapitaal te vormen. De bourgeoisie wil dus de Kromo's verdrukken.

Terwijl de Soeara Oemoem blijkens bovenstaand artikel een eenheid van Indonesiërs, Europeanen, Chineezers en Arabieren afwijst op grond van verschil van belangen, blijft het blad de actie voor een Aziatisch eenheidsfront aanmoedigen. Het vorenbedoelde artikel gaat dan ook alleen in op de belangen van de Europeanen, spreekt niet van de Aziaten, niet-Indonesiërs.

Hoewel de Javapers vreugde toont over het welslagen van de P. I.-actie op de Buitengewesten, de propaganda van Jamin en Gatot ter Oostkust van Sumatra

en in Tapanoeli, acht b.v. de *Bintang Timoer* het enthousiasme van de Delipers overdreven. Dat de „Oetoesan Sumatra een officieus orgaan van de P. I. is geworden, vindt het blad niet vreemd, gezien het feit dat de hoofdredacteur commissaris is van het hoofdbestuur der P. I. Zoo schijnen ook de „Pewarta Deli” en de „Sinar Deli” evenmin weerstand te hebben kunnen bieden aan „het nieuwe speelgoed” of „de nieuwe mode”, zegt de B. T. Door een P. I. leider te Batavia is volgens het blad vrees geuit voor een mogelijke bemoeijking van de propaganda-tournee naar aanleiding van die te groote bijvalsbetuigingen der Medansche pers, maar gelukkig is dat tot nog toe niet het geval geweest (later zijn de propagandisten uit de Westkust verwijderd — Red.)

Ook *Soemangat* is kritisch en in het nr. van 16 Juli wijst de redactie op het verschil tusschen „slachtoffer” zijn van en een „offer brengen aan” de vrijheidsbeweging. De daad van den spreker M. Djoni die op een vergadering van de P. I. te Medan ondanks een reeds ontvangen waarschuwing herhaalde dat Indonesia vrij moest zijn, nu, maakte hem tot slachtoffer, zonder nuttig resultaat voor de beweging en van dr. Tjipto, mr. Soemantri, Patty e.a. kan misschien hetzelfde gezegd worden. Maar Semaon bracht een offer toen hij, wetende dat zijn daad succes zou hebben, alle spooropschriften waarin gesproken werd van „orang ketjil”, met teer bestreek. Hij werd gestraft, maar de woorden „orang ketjil” verdwenen voor goed!

De groote volksvereniging in Jogja, de P. K. N., heeft een congres gehouden. *Aksi* van 14 Juli vestigt nu de aandacht op de verklaring van den voorzitter er van, Pangeran Soerjodiningrat, betreffende de oprichting van genoemde organisatie. Den stoot hiertoe zou hebben gegeven de wetenschap, dat a. de macht van het zelfbestuur hoe langer hoe meer afneemt, b. het gebied van het zelfbestuur in vergelijking met dat in den tijd van den eersten Sultan in 1755 gestadig kleiner wordt, c. de oorzaak van dit alles is het steeds lossen worden van den band tuschen vorsten en volk, d. alleen een vereniging op democratischen basis, gelijk de P. K. N., de positie van het zelfbestuur kan versterken, zoodat dit niet onder de leiding, maar onder toezicht van het Gouvernement behoeft te staan. De P. K. N. is van oordeel dat het zelfbestuur genoeg onder leiding heeft gestaan... dat het zich thans volwassen voelt.

Het blad brengt Pangeran S. hulde voor zijn duidelijke verklaring en wijst verder op het tijdens het P. K. N.-congres opgevoerde tooneelstuk over het leven van Boeddha. De wijze waarop deze ter wille van de menscheit genoegens en een vorstelijk leven verwisselt met een bestaan van lijden en ontberingen, wordt den adellijken leiders en leden der P. K. N. tot voorbeeld gesteld.

Naar aanleiding van de bezuiniging op het onderwijs en de inkrimping van het aantal Gouvts. scholen gaan de bladen nog steeds voort het oprichten van particuliere scholen te propageeren en met het zoeken naar middelen om aan de behoefte naar voortgezet onderwijs tegemoet te komen. Zoo maakt de *Bintang Timoer* van 8 Juli melding van plannen tot de oprichting van een particuliere mulo-school te Padang en een „Nationale A. M. S.” te Solo. Aan deze laatste school zou belangeloze hulp worden verleend door verschillende academici.

De *Socara Oemoem* van 27 Juni bevat een correspondentie uit Britsch-Indië, waarin o.m. het verschil in peil van het onderwijs aldaar en in Indonesië wordt duidelijk gemaakt. Er is daar een groot aantal en een groot verscheidenheid van onderwijsinrichtingen. De behartiging van de onderwijszorg door de beide regeeringen is ook verschillend. Terwijl de overheid in Indonesië wegens de malaise ook op onderwijsgebied bezuinigingsmaatregelen heeft getroffen, zou dit in Br.-Indië niet het geval zijn. Verder wijst schrijver er op dat in Br.-Indië een ieder allerlei scholen mag bezoeken, terwijl elkeen dezelfde kansen voor landsbetrokkingen heeft.

Verder wordt weer gesproken over het zoeken van hooger onderwijs in het buitenland. De *Soeara Oemoem* (6 Juli) zegt dat daarbij natuurlijk overwogen dient te worden welk land het beste zal zijn en dat moet worden nagegaan of de kinderen in het buitenland algemeen ontwikkelend onderwijs dan wel vakkennis zullen moeten vergaren. Ten slotte wordt de merkwaardige opmerking gemaakt dat de neiging om de kinderen naar het buitenland te zenden bewijst, dat het openbaar onderwijs in Indië een koloniaal karakter draagt en niet meer de algemeene sympathie geniet.

Elk beroep kent sterren en mislukkingen. Niet, welk beroep ge uitoefent, maar hoe, bepaalt uw succes. (Maandblad „Succes”).

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtsreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië

No. 7 van 13 Aug. Mis en Link (of de tragico-medie van de geschoren aap (ontleend aan De Tropische Natuur van Aug. Zie K.W. van 15 Sept. no. 37). — Kudzu (een heesterachtige klimmende leguminoos, *Pueraria triloba* Backer, in Japan reeds lang bekend, wordt in Indië aangetroffen op Ternate, Nieuw Guinea en Kanggean). — Het stopzetten van den tap op rubberondernemingen (eind Juni op 534 ondernemingen op 103.561 h.a.). — De aardnoten-cultuur in Britsch-Indië (die zich sterk heeft uitgebreid). — Kawgom. — De Citronellenmarkt in 1931. — Pangadjaran basa Soenda (vervolg 1ste les).

Onze Overzeesche Gewesten, bijblad van De Avondpost

9 en 16 Sept. Meer organisatie en eenheid gewenscht. In een tweetal artikelen besproken. Aanleiding daartoe is de arbeid van SIMAVI, die naar verbetering van den gezondheidstoestand, in het bijzonder die der inlandsche bevolking in N.I. streeft. Een groot deel van gebrek aan hygiëne schuilt bij de bevolking zelve, en wel bij haar mentaliteit.

En, dienovereenkomstig moest zij in de eerste plaats haar streven richten op het verhoogen bij die bevolking van de thans in zulk een embryonale toestand verkeerende denkbeelden omtrent hygiëne en profylaxis; op het aankweken en onderhouden van het vertrouwen in onze Westersche genees-, heel- en verpleegkunst.

Er ontbreekt echter nog iets. En dat is: gebrek aan eenheid, aan organisatie.

Die organisatie zou — althans, dat ligt in een land als Indië voor de hand — moeten uitgaan van het centrale orgaan, de Staat, het Gouvernement.

De regering, met name de Dienst Volksgezondheid, is het aangewezen lichaam om de medische en hygiënische verzorging te leiden. Daarbij aan de organen der locale ressorten — gouvernementen, residenten, regentschappen en gemeenten — overlatende, wat overgelaten kan worden. Echter, blijvende vormen het knooppunt, waar uiteindelijk alle draden samenkomen.

Hetzelfde gebrek valt bij elk onderdeel der gezondheidszorg te constateeren.

Daarom werken al die verenigingen, instituten en organisaties naast loch vrijwel geheel zonder elkaar. Men kent en benut niet elkanders hulpmiddelen, steunt elkander niet of onvoldoende en bereikt niet het rendement, dat door vereniging van krachten bereikt zou kunnen worden.

Thans merkt elke vereniging, elke gezindte, afzonderlijk. Met als gevolg, gebrek aan rendement, afwezigheid van efficiency.

Zoo stellen wij ons voor, dat het gulden principe „Allen voor één en één voor allen” in toepassing zal worden gebracht.)

Europeesch Export Extract

September. Zal een Zeppelin-verbinding met Indië spoedig tot stand komen? door J. A. Ankel. (Dr. Eckener zal binnen afzienbaren tijd een studiereis naar Indië ondernemen om de route te verkennen en het vraagstuk van een regelmatige verbinding te bestudeeren. In een tweede vergadering zal hij dan zijn bevindingen mededeelen en hoopte hij te kunnen zeggen: „Het is inderdaad mogelijk”. In vier dagen van Amsterdam naar Batavia. Zoals thans onze mailboten vertrekken, zullen de luchtschepen de groote reis aanvangen, dag en nacht doorvliegende met duizenden K.G. post, vracht en passagiers aan boord, het zou een schoone zaak zijn, het zou dan werkelijk geworden zijn de scheepvaart in de lucht. Laten we hopen, dat dr. Eckener zal kunnen zeggen: „Het is mogelijk”, en wij kunnen ervan overtuigd zijn, dat het dan ook inderdaad mogelijk zal zijn).

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië

Afl. 16. 2 Augustus. Over Hooikoorts (Pollenosis) in Indië, door prof. dr. C. E. Benjamins — Anopheles (*Bironella*) walchi n. sp., door dr. R. Soesilo. — Een nieuwe anopheline, *Anopheles maraukensis*, door W. G. Venhuis. — *Anopheles maraukensis* Venhuis, 1932, door dr. R. Soesilo en L. J. A. Schoonheydt. — Verslag van de werkzaamheden in het Sanatorium Tjisaroewa voor longlijders over de jaren 1928, 1929, 1930 en 1931, door dr. C. R. N. F. van Joost. — Obstetrische gegevens van de Karo-Hoogvlakte, door J. H. de Haas — Een geval van Lichen Framboesiacus (*Pian Dartre*), door J. P. v. d. Schroeff.

De Gids

Sept. Oud en nieuw in de Hedendaagsche literatuur, door J. W. Dreweg (waaronder hier niet te

verstaan z.g. Koloniale Litteratuur van Nederlanders, maar litteratuur geschreven in inlandsche taal door Indonesiërs (Javaansch, Maleisch, Soendaneesch).

De Indische Culturen (Teysmannia)

16 Aug. no. 16. Moeilijkheden op Tabaks-zaadbedden, door ir. J. van den Poel (zuurgraad en afwijkingen in Tabaksbibit). — Rietcultuur op ziltige kustgronden, door A. Mac Neill (slot). — Houtdrogen (een nieuwe methode, ook voor tropische landen van belang). — Pluimveefokkerij „Parahiangan”.

De Indische Gids

September. De tweede echtgenote van Gouverneur-Generaal Altling, door V. I. van de Wall (de dochter van een houtzager en een vrouw van slavenafkomst, die stierf op de treden van den troon der Opperlandvoogden, nog voordat haar derde echtgenoot als laatste Gouverneur-Generaal der Compagnie dezen bestegen had. Haar vader, Benjamin Grebel, was van Duitsche afkomst). — De Psychologie van het Javaansche Schrift, door H. J. Slechtenhorst (het is den schrijver meer te doen om de praktische psychologische uitkomsten dan om het graphologische hoe en waarom. Hij geeft een beknopt middel om op wetenschappelijke wijze dieper in de psyche van den Javanen door te dringen, om daardoor den Javanen beter te leeren kennen en vooral beter te leeren begrijpen, een noodzakelijke eisch voor ieder, die met inlanders en dan speciaal met Javanen te doen heeft). — Iets over oud-Semarang, door G. B. J. van Heuven. — Waar ligt de waarheid? door H. A. Surink (het gaat over den dood van C. M. Visser, oud gouverneur der Moluksche eilanden, een zeer verdienstelijk man, die in zijn pogingen tot herstel van het gefnuikt gezag werd belemmerd door de kommiezerij der Buitenzorgsche secretarie en zich onder de oogen van den onbekwamen Van Twist — Dyumaer van Twist — op 19 Sept. 1855 van het leven beroofde bij een waterval bij Tondano). — Van Heutz-monumenten (23 Aug. 1932 te Batavia onthuld; dat op het Olympiaplein te Amsterdam is in voorbereiding). — De eerste West-Indische kleurling priester (pater B. Kranwinkel O.P., een Curaçoenaar, op 31 Juli te Nijmegen gewijd.)

De Indische Mercuur

No. 35 van 31 Aug. Beoordeeling van katoen uit N.I., door ir. W. Spoon.

No. 36 van 7 Sept. De geschiedenis van de Deli-Tabakscultuur, getoetst aan de huidige kennis van den bodem van Sumatra's Oostkust, door dr. S. C. J. Jochems en C. H. ten Cate.

No. 37 van 14 Sept. Vermeerdering van rietsuikerproductie per hectare in de laatste jaren, door dr. H. C. Prinsen Geerlings.

De Indische Post

No. 33 van 13 Aug. Onze Meening, door F. Het Kiesstelsel voor den Volksraad. (Bezwaren tegen het stelsel. De getrapte verkiezingen. Het Nederlandsche deel van het platteland geen kiesrecht. De gemeenteraadsverkiezingen. Ongewenschte compromissen. Kiesstelsel voor Volksraad ten deele een loterij. De toestand is onhoudbaar. Periculum in mora) Zonnetijden in Ned.-Indië, door S. W. Visser (met ingang van 1 November wordt in N.I. een algemeene tijdregeling ingevoerd. Door deze nieuwe regeling wordt de tijd in N.I. voortaan door vaste en eenvoudige regels aangegeven. Het werd wel tijd, dat eindelijk, bijkans een halve eeuw na het congres van Washington, de oude chaos eens werd opgeruimd. Nederlandsch-Indië mag zeker niet langer op het achterlijke standpunt van den plaatselijken tijd blijven staan, nu de tijd nadert, dat deze landen in het internationaal luchtverkeer een groote beteekenis zullen krijgen).

De Indische Verlofganger

No. 6 van 9 Sept. Indisch leven in de residentie, door Melis Stoke. IV. (daar heb je Dinges...)

(De Indische uitroep „Daar heb je Dinges” wordt in Den Haag, van de Poten tot de Pier en van het Bosch tot Duinoord, honderden en duizenden malen per dag geslaakt. En aan elk van die uitroepen ontleent de conversatie nieuw en opgewekt leven).

Java Gazette

Vol. I. no. 2. Augustus. Java Government Gazette 1812 (Zaterdag 29 Februari, No. 1) — The Legend of Prapatkoeroeng, door R. Dubois St. Marc. — Australia A general Sketch of the Commonwealth and her Trade with the East Indies, door Sir Granville Ryrie. — Sacred Graves, door E. V. Salomons. The Colonial Exhibition at the Hague, door Herman Salomonson (het nummer is wederom fraai verlucht)

Landbouwkundig Tijdschrift

Aug.-Sept. Studieweeknummer. Hierin de nieuw ingestelde rubriek Tropische Landbouw opgenomen, waarin verschillende werken op dat gebied worden besproken.

Landbouw en Veeveelt

No. 3 van 15 Aug. Een rijkbloeiende cattleya, door D. (Cattleya Bowringiana Veitch, in 's Lands

VICTORIA-WATER

HEERLIJK **OBSCURANSTEIN** GEZOND

NATUURLIJK BRONWATER

504

Complete Woninginrichtingen

op termijnbetaling

Zeer voordelige prijzen
Grote keuze. Begrotingen gratis

Speciale afdeling van Kleding voor Heeren,
Dames en Kinderen

LOEB NOORDEINDE 107-109
DEN HAAG 5369

W. J. STOKVIS

Kon. Fabrik van Metaalwerken 5370

Heerengracht 9 - Den Haag

SANITAIR

**VERLICHTING
VERWARMING**

Grootste sortering

Laagste prijzen

Ch. F. RIJKEN & Co.

Piano fabrikanten 5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Hofleveranciers Telefoon 112523 - Giro No. 31010

MEERPOEL
heeft méér keus

PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 a. TEL. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEEKL. TEL. 333128

5382

HULPDIENST STICHTING CONTRÔLEWONINGEN

Tel. 118436. Kantoor Zomerweg. Giro 138412.

Speciaal ingericht voor het schoonmaken van Huizen,
Gebouwen. Dienst verhuizingen en transport door
geheel Europa. Inlichtingen ook:

Bijkantoor: LAAN VAN MEERDERVOORT 338.

— Telefoon 392179 — 5391

Haagsche Verwarmings Industrie N.V.

Laan van Meerdervoort 508 - Telef. 392469

5373

CENTRALE VERWARMING

GASINSTALLATIE EN OLIESTOOKINRICHTING

Uw adres voor:

Edison-, Crystalphone-
en Philips-

Apparaten en Luidsprekers

Kunstzaal Edison

's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 115765.

5378

WELLNER-ZILVER voor 1/2 PRIJS

Vanaf 15 Sept. etaleeren wij 500 Wellner-artikelen in étui's. De prijzen variëren van f2.— tot f10.—. Zoolang de voorraad strekt kunt U hieruit een keus doen tegen halven prijs, wanneer U tevens het adres van een verloofd paar opgeeft. Deze verloofden ontvangen dan later van Wellner een aardige attentie.

J. v. WILLIGEN & ZONEN

HOEK PIET HEIN—ZOUTMANSTRAAT 5371

Voor verzending, opslag en emballeeren
Uwer bagage, wende men zich tot

Fa Boelhauer, Kruswijk & Balhuizen
Fijnjekade 25—35, Den Haag. Tel. 112190.

Tevens Motorboot- en Autosneldiensten naar en
van Noord-Holland, Utrecht, Groningen, Friesland,
Drente, Overijssel en Gelderland. 5386

DE STOFZUIGER-CENTRALE

Directeur: P. ELZERMAN

Levering van alle merken

Stofzuigers en Boenmachines

5392

Speciale Verhuurinrichting

Hoofdkantoor: Lange Houtstraat 14

— Telefoon 115123 —

Dit zijn Uwe adressen!!!

Plantentuin, met afbeelding). — Coelogyne Pandurata Lndl, (door D., deze orchidee werd vroeger op Java meer gekweekt).

Mededeelingen over het luchtverkeer in en naar N.-I.

Sept. No. 7. Uitgave van het Comité Vliegtocht Nederland-Indië met portret van generaal Snijders 1852—29 Sept.—1932. — De bestaande verbindingen tusschen Europa en het verre Oosten, met een staat van de uitgevoerde Holland-Indië vluchten en een kaart, door H. W. S. — Eenige algemeene beschouwingen over een Nederland—Ned.—Indië—Australië luchtverbinding, door H. W. S. — Luchtvaartmeteorologie van de route Soerabaja—Timor—Wyndham, door drs. W. Bleeker. — Van Soerabaja via de kleine Soenda eilanden naar Australië, door C. Lekkerkerker.

Mededeelingen van „De Handelsvereniging te Medan”

No. 15 van 15 Augustus. Overzicht van den economischen toestand van Sumatra's Oostkust gedurende het eerste halfjaar van 1932.

Onze Mail

No. 3 van 14 Sept. Djampoeran, door v. B. (Djampoeran is een term uit de Indische keuken, er wordt onder verstaan een samenvoeging als van een stampot)

Onze Aarde

September. Oerwoud-herinneringen, door Eugene Köhler (de bezoeker van het tegenwoordige Deli en Serdang op noord-oost Sumatra, kan zich nauwelijks een voorstelling maken hoe deze streek er 40—50 jaar geleden uitzag. Moderne steden, heirwegen voor snelverkeer, een volmaakt functionneerend koloniaal stelsel, doen vergeten, dat nog maar enkele decennien geleden, er behalve in enkele centra van Europeesche samenleving de meest primitieve toestanden heerschten).

La Quinzaine Coloniale

No. 623 van 10 Sept. La situation économique des Indes Néerlandaises en 1931, door B. Q. (bij een statistische beschouwing merkt de schrijver op, dat N.I. evenals alle landen van den economischen wereldcrisis te lijden heeft gehad, en de achteruitgang van den voorspoed van N.I. reeds van drie jaar geleden dagteekent, en het land dergelijke perioden in het verleden heeft gekend aan dezelfde oorzaak toe te schrijven).

Orgaan der Nederl. Indische Officiersvereniging

7de afl. Juni. De vestiging van het Nederlandsche

bestuur in Z. Nias, door A. Kruisheer. I. — Het begin van de reis der expeditionaire afdeling. Uit het dagboek van den luitenant Kruff, door M. B. — Herziening van het reglement van het weduwen- en weezenfonds der Europeesche officieren van het N.I. leger, door B. de Vries. — Officiëren en de politiek, door E. K. Poels (besproken op de N.I.O.V. te Bandoeng. De schrijver is van meening: de officier onthoude zich van actieve deelname aan de politiek; hij dient echter op de hoogte te zijn van de stroomingen onder het volk, hij dient, om met een (niet oorspronkelijke) vergelijking te eindigen, op het balkon te staan om den optocht te overzien, maar vermijde er zelf in mee te loopen).

Spoor- en Tramwegen

13 Sept. no. 6. De nieuwe Hoofdwerkplaatsen der Staatsspoorwegen te Lahat, door ir. C. L. Voogt en ir. F. G. J. Rauch (met 2 teekeningen en 2 afbeeldingen van de draaierij in de werkplaats Kertapati en de loods voor opname van rijkstuggen).

Tectona

Afl. 8 Aug. A. Los. Ten afscheid, door J. H. Becking (met foto. De heer Los was hoofd van het Djatibedrijf en is met pensioen vertrokken). — Periculum, door prof. dr. A. B. Beekman en prof. A. te Wechel (de inkrimping van het bedrijf, waartegen de schrijvers een ernstig waarschuwingswoord laten hooren). — De proefbaanmetingen in de Panglonggebieden van Bengkalis (Sumatra's Oostkust) en Riouw, door dr. F. H. Endert. — Over de bestrijding van alang-alang, door dr. P. van der Goot, met naschrift door ir. Ch. Coster. — De invloed van de malaise op het Panglongbedrijf in Bengkalis, door ir. A. H. van Bodegom. — Een stukje wervingspolitiek in onze hand, door Z. van Doorn. — Iets over waterloten en takvorming in jonge djaticulturen door T. K. Scholten.

Tourism

Juli-Aug. no. 4. Bandoeng-nummer, met portret van den burgemeester J. E. A. von Wolzogen Kühr. Talrijke fraaie afbeeldingen verlichten dit nummer over Bandoeng, de „bloemenstad op de heuvels”.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

De Katholieke missiën en het Christelijk Huisgezin. Sept. Het Indische Moederhuis van de „Congregatie der Zusters Ursulinen van Weltevreden”. — Een Indisch sprookje over den oorsprong van de Lotusbloem, door P. Haberl.

Nederlandsch Zendingsblad. Sept. De Pepasoloa, door H. van der Klift (beteekent offerplaats. De To Mekongga op Zuid-Oost-Celebes noemen zoo de plaats, waar zij hunne gaven neerleggen om de ziekteverwekkende geesten te bevredigen en vriendelijk te stemmen). — Colportage door kiosken (de eerste werd vorig jaar geplaatst te Sibolangit).

Tijdschrift voor Zendingswetenschap deel 76, stuk 4. De Samenwerkende Zendingscorporaties, Juli 1931—Juli 1932 (verslag van de zending in N.I.) — Het Zendingsonderwijs op de Sangien Talaudeilanden, door D. Brillman.

BOEKENSCHOUW.

Indische landhuizen en hun geschiedenis, door V. I. van de Wall. Uitg. d. h. Kon. Bat. Genootschap v. K. en W. bij G. Kolff en Co., Batavia.

Geschiedenis van de Nederlandsche Bovenwindse eilanden in de 18de eeuw, door prof. dr. L. Knappert, Nijhoff, 's-Gravenhage, f6 (f7).

Koningin Wilhelmina Stichting. Achtste Jaarverslag 1931, Kolff en Co., Batavia.

Mag de Bestuurschool verdwijnen? Uitg. door de Inlandsche Ambtenaren, Studeerende aan de Bestuurschool te Weltreden, Kenaga. Batavia C.

Bali, beschreven door J. C. Lamster. Uitg. v. d. N.V. Droste's Cacao- en chocoladefabrieken, Haarlem.

Stemmen uit Bethesda. XXXVIII. (1931).

Suriname

In de vergadering van de Koloniale Staten op 15 Aug. was o.m. aan de orde het voorstel van de leden Biswamit en Dr. del Prado om den Gouverneur inlichtingen te vragen in zake de verlaging der immigrantenloonen. (Zie ons nummer van 8 Sept.) Na een korte, goed gedocumenteerde rede van den heer Biswamit werd het voorstel met algemeene stemmen aangenomen.

Bij de rondvraag vroeg Dr. Naar het woord om te wijzen op de wenschelijkheid van toezicht op den invoer van honden. Voor zoover spreker weet ontbreekt dit toezicht tot dusverre geheel. Toch is er gevaar, waar in den laatsten tijd nogal eens honden uit Brazilië worden ingevoerd. Daar is hondsdoelheid een veelvuldig voorkomend verschijnsel. Mocht ons de ramp treffen dat een aldus besmet beest werd ingevoerd, dan is het zoo goed als zeker, dat menschenlevens daarmede ge-

moeid zullen zijn, want het serum tegen hondsdoelheid van het Instituut Pasteur is hier ver te zoeken.

Spreker meent te weten dat elders in West-Indië toezicht wordt uitgeoefend op den invoer van honden en zelfs een verbod van invoer bestaat tegen honden van besmette landen. Op Trinidad wordt elke ingevoerde hond gedurende veertien dagen in observatie gehouden. Invoer van honden uit Granada is er verboden, met het oog op de hondsdoelheid. Daarom zou spreker willen voorstellen de gouvernementsarts te belasten met het toezicht op ingevoerde honden.

„De West” van 16 Aug. schrijft:

„Griezelig. Vier doktoren te Manilla hebben een griezelige proef op zichzelf genomen. Zij hebben zich laten inspuiten met het bloed van een lepralijder, doch zijn niet ziek geworden.”

Inderdaad een griezelige proef omdat de ziekte zich dikwijls eerst jaren na de besmetting openbaart.

„De West” van 19 Aug. schrijft:

„Wij lezen in de Daily Chronicle van Demerara van 31 Juli dat door de scherpe daling der diamantprijzen, ontginners in Britsch Gujana weder meer aandacht wijden aan de goudindustrie. De productie is weder iets toegenomen en door de voltooiing van den weg Bartica-Kaburi hoopt men het verkeer te bevorderen met het Potarodistrict, dat gedurende het bestaan der goudindustrie in Demerara (een halve eeuw) reeds meer dan een miljoen ons aan goud leverde”.

„Suriname” van 12 Aug. schrijft:

„De Nederlandsche reederijen maken slechte tijden door, maar kan het ook anders?

De vracht van Paramaribo via New-York naar Amsterdam is goedkoper dan van Paramaribo regelrecht naar Amsterdam.

De vracht van Engeland naar Paramaribo via Demerara is ruim 30% goedkoper dan van Engeland via Amsterdam naar Paramaribo.

Koopt Nederlandsche waren, begunstigt Nederlandsche ondernemingen, maar op die wijze zeker toch niet.

De Koninklijke Nederlandsche Stoomvaartmaatschappij haalt ons het vel over de ooren.”

Wij lezen in „De Surinamer” van 18 Augustus:

„Als wij er aantekening van gehouden hadden, konden wij heden nauwkeurig vermelden hoeveel malen wij met Anetaberichten op ons bureau hebben gezeten en ze maar onder andere papieren hebben geschoven om ze te vergeten zonder er eenige nijldige regelen over te schrijven.

Het zou trouwens eentonig zijn er voortdurend over te zeuren.

Niettemin willen wij er heden de aandacht op vestigen, dat de berichtgeving, naar verhouding van hetgeen er in geld en energie aan besteed wordt, dikwijls genoeg weinig zaaks is.

Waar het aan ligt, weten wij niet. Maar het feit is er. Men behoeft slechts de berichten te volgen om de grondigheid van onze grief te erkennen.

Bij ontvangst van mailbladen komt sterk uit, hoe gebrekkig de berichtgeving doorgaans is. Men treft daarin tal van hoogst interessante berichten aan, met uitdrukkelijke bronvermelding Aneta, die ons nooit bereikten.

Zou hierin geen verbetering kunnen gebracht worden, hetzij hier, hetzij in Nederland zelf?

Beoordeeld naar het tegenwoordig gehalte, loont het bulletin eigenlijk de helft van den tijd de moeite niet. En dit kan heel goed anders zijn, als men ziet wat er aan Aneta-nieuws in de mailbladen opgestapeld ligt.”

Van 24 tot 26 October wordt in het Koloniaal Instituut te Amsterdam de 45e Algemeene Zendings-Conferentie gehouden. Zij zal worden gepresideerd door den vicevoorzitter dr. C. W. Th. baron van Boetzelaer van Dubbeldam, daar de heer L. J. van Wijk wegens klimmen leeftijd als voorzitter is afgetreden.

De conferentie stelt zich ten doel een overzicht te verkrijgen van de wereldzending in dezen crisistijd.

Op Maandagavond zullen de heer en mevrouw Van Boetzelaer van Dubbeldam mededeelingen doen over de vergadering van den Internationalen Zendings Raad te Herrnhut. Dinsdagochtend zal ds. Joh. Rauws, zendingsdirecteur te Oegstgeest, een overzicht geven van het zendingswerk in Ned.-Oost- en West-Indië.

Woensdagnamiddag geeft director H. G. Steinberg van Zeist een overzicht van de twee eeuwen Zendingsarbeid der Broedergemeente, waarna enkele mededeelingen worden gedaan over de feestviering te Herrnhut.

Prospectus kan men aanvragen bij het bureau van den Z.S.R., Utrechtsche weg 64 te Zeist, bij het Ned. Bijbel Genootschap te Amsterdam, of bij het Zendingsbureau te Oegstgeest.

De minister van Koloniën brengt onderstaande, door

hem ontvangen, aankondiging ter algemeene kennis: De waarnemende administrateur van financiën in Suriname maakt bekend, dat de jaarlijksche uitloting van nummers in de uitgegeven seriën van de geldleeningen ten behoeve van het Immigratiefonds en van die voor de Productieve Werken zal plaats hebben te Paramaribo op den vierden Donderdag (den 27sten) der maand October 1932, in het gebouw van de Gouvernements-Secretarie aldaar, des voormiddags te 9 uur, en wel:

van het Immigratiefonds: a. geldleening van 1895: van de uitgegeven 1ste tot en met 10de serie, ad f 100.000 elk, drie nummers der bewijzen van aandeel, groot f 1000; van de uitgegeven 11de tot en met de 15de serie, ad f 100.000 elk, twee nummers der bewijzen van aandeel, ieder groot f 1000;

b. geldleening van 1906: van de uitgegeven 1ste tot en met 8ste serie ad f 100.000 elk, twee nummers der bewijzen van aandeel, groot f 1000;

voor de Productieve Werken: van de uitgegeven 1ste tot en met 6de serie, ad f 100.000 elk, acht nummers der schuldbekentenissen, ieder groot f 500; van de uitgegeven 7de tot en met 15de serie, ad f 100.000 elk, zes nummers der schuldbekentenissen, ieder groot f 500.

In de N. R. Ct. van 15 Sept. Av. bl. B, onder het hoofd „De man van de „goudmijnen”, het volgende bericht:

„De Engelsche financier Joseph Aspinall, te Parijs gearresteerd ten gevolge van klachten van vele industrieelen, is in de Santé-gevangenis opgesloten. Hij wordt beschuldigd van misbruik van vertrouwen en uitgifte van ongedekte chèques; niet, dit in tegenstelling met aanvankelijke berichten, van oplichting, want misschien bezit hij in werkelijkheid de goudmijnen in Nederlandsch Guyana, waarvan hij hoog opgeeft. Hij beweert over voldoende middelen te beschikken om de klagers schadeloos te stellen.... als hem eenige tijd gelaten wordt. Van zijn kant beschuldigt hij een oud-secretaris, hem benadeeld te hebben. Verder is hij niet, gelijk hij voorgaf, eigenaar-directeur van de bank Bébis.”

Kapitein A. Tulp, benoemd commandant der troepen in Suriname, is daar per s.s. Oranje Nassau aangekomen en heeft het commando aanvaard.

Ir. J. J. van Wouw, vroeger onderdirecteur van openbare werken en verkeer, werd eind Augustus terugverwacht in de kolonie. Hij is benoemd tot ingenieur bij de Surinaamsche Waterleiding Mij.

Aan dr. A. A. L. Rutgers, gouverneur van Suriname, is, met ingang van den dag in de maand October, waarop hij Suriname zal verlaten, in 's lands belang vier maanden verlof naar Europa verleend.

Als waarnemend gouverneur zal, na het vertrek van den heer Rutgers, optreden de heer mr. dr. F. L. J. van Haaren, ondervoorzitter van den raad van bestuur.

Naar de „s Hert. Crt.” verneemt, zal Z. H. Exc. Mgr. Th. van Roosmalen, apostolisch vicaris van Suriname, in November naar ons land komen en omstreeks Allerheiligen te Amsterdam arriveeren.

Curaçao

Columbus!

Wij zouden het kunnen verstaan, indien onze lezers van oordeel bleken te zijn, dat wij te veel aandacht schonken aan het geschrijf van Jacobo A. Hernandez. Het is echter minder wat hij schrijft dan wel het feit, dat de *Amigoe di Curaçao*, *La Union* of *La Prensa* daaraan plaatsruimte verleent, dat onze opmerkzaamheid heeft. En zelfs gebeurt dit, wanneer hij schrijft: „Ik ben de meening toegedaan, dat elke goede daad zijn oorsprong vindt in een droom, die hetzij door den droomer of door iemand anders moet worden verwezenlijkt, daarom — Columbus bedoelt waarschijnlijk: omdat 'n ander mijn droomen moet verwezenlijken — meen ik mij te moeten verheugen in dit speciaal geval mij te mogen voorwerpen als een droomer.”

„Commandant militaire politie”.

Wij plaatsen dit opschrift maar tusschen aanhalingsteekens. Volgens het regeeringsreglement is de procureur-generaal het hoofd der politie, en hier is waarschijnlijk bedoeld het plaatselijk hoofd der politie in het stadsdistrict op Curaçao. Misschien heet deze ook wel „commandant der militaire politie”; het is niet gemakkelijk alle titulaturen bij een zoo veelzijdig politiekorps te onthouden. In ieder geval zal wel kapitein Antheunissen bedoeld zijn in het Aneta telegram, dat bericht, dat deze ambtenaar in het voorjaar van 1933 naar Nederland terugkeert. Belangrijk is de toevoeging, dat zijn plaats niet zal aangevuld worden.

Nagekomen Berichten.

Benzinebelasting en loodsgeldenverhoging.

Wel wordt Aneta bedrijvig. Op één dag twee telegramen uit Willemstad. Dit tweede bericht, dat „de meerderheid van den Kolonialen Raad” tegen de voorgestelde benzinebelasting en „volle loodsgelden” is, omdat de begroting sluitend en verdere bezuiniging mogelijk is.

Wijziging der onderwijsverordening.

Een voorstel tot wijziging tot onderwijsverordening bij den Kolonialen Raad ingediend, beoogt een jaarlijksche bezuiniging van f 18.000.—.

De schilderijen der Koningin.

zullen, naar de *Amigoe* mededeelt van de Oost in Curaçao komen.

Ons Volkslied.

De *Amigoe* bericht, dat een Aneta-telegram op Curaçao een besluit van den ministerraad gebracht heeft, inhoudende dat het „Wilhelmus” voortaan uitsluitend als officieel volkslied te beschouwen. In moederlandsche bladen hebben wij het bericht niet gelezen, maar wij leerden al in de lagere school, dat een zoetsappig liedje als het „Wien Neerlandsch bloed” niet in aanmerking komt naast het Wilhelmus.

De middelen.

De eerste vijf maanden van 1932 brachten op f 2.354.636.—, zijnde een half miljoen minder dan in '31 en f 300.000.— beneden $\frac{5}{12}$ der raming.

De maand Mei alleen bracht f 150.000.— minder dan in 1932 op een gelijk bedrag onder het $\frac{1}{12}$ van de raming. Minder dan in Mei 1931 brachten o.a. op: invoerrecht f 12.000.—, gedistilleerd-accijns f 23.000.—, inkomstenbelasting f 100.000.—, postariefen f 5.000.—, loodsgelden f 16.000.—, watervoorzieningsdienst f 10.000.—; meer brachten op o.a. grondbelasting f 12.000.—, telefoon f 2300.—

Scheepvaart.

Jan.-Juli 1932 gaf 2665 stoom- en 610 zeilschepen, d.i. achtereenvolgens nog 88 en 190 beneden Jan.-Juli 1931. De netto-inhoud der stoomschepen was in het geheel 15000 M³ grooter, en bij de zeilschepen 18000 M³ kleiner.

De bovenwindsche eilanden.

Bij zijn laatste bezoek is wederom gebleken van den ernstigen wensch des gouverneurs die voor deze eilanden iets te doen. De landbouwvereniging heeft f 10.000.— steun gekregen op langen termijn, waarvan f 4000.— voor den aankoop van stieren.

Het schijnt de bedoeling te zijn, dat een melkveesch-gevende veestapel gekweekt wordt. Wellicht dat er ook iets op gevonden kan worden, om dit vee met het Venezolaansche op de Curaçaosche markt te doen meedingen. Er schijnt ook sprake te zijn, de uit Suriname op Curaçao gekomen Britsch-Indiërs naar de bovenwindsche eilanden te zenden.

Errata!

Uit het verslag in de *N.R.Ct.* van 12 Sept. 1.1. van den groepsdag van het A.N.V.:

„Dr. v. d. Sleen bracht hulde aan den gezagvoerder van Aruba en meende te mogen zeggen dat in Suriname 98 pct. van de bevolking Nederlandsch verstaat”.

Uit de *Amigoe* van 6 Aug. 1932 aan het adres van den heer Menkman:

„Ook overdrijft hij schromelijk de belangrijkheid der drie eilanden: in totaal pl.m. 25000 zeer eenvoudige menschen, met uitzondering van eenige blanke families....”

Uit den Verren Vreemde

Gandhi weer in het middenpunt der algemeene belangstelling.

Gandhi heeft weer de aandacht van de geheele wereld voor zich weten op te roepen. Hij wil zich, terwijl hij in de gevangenis zit, laten doordringen. De geschiedenis kent er vele voorbeelden van, dat iemand om zijn wil door te drijven de tegenpartij het pistool op de borst zet met een: toegeven of je leven! Maar de groote man van het lijdelijk verzet voert deze methode nu zoo door, dat hij tot MacDonald, den Engelschen minister-president, zegt: toegeven of mijn leven! De zaak waarom 't gaat is niet eenvoudig. Daarom is 't te verwachten dat een bevredigende oplossing niet gemakkelijk zal worden gevonden, en hoe lang zal Gandhi het hongerend uithouden?

Een maand geleden hebben wij hier de regeling uiteengezet, die de Britsche regeering aan Indië heeft toegedacht als oplossing van het kiesrechtvraagstuk, waarvoor Indië, door zijn innerlijke verdeeldheid, zelf maar geen uitkomst wist te vinden. Over het algemeen zijn de leiders der partijen en groepen in Indië niet erg tevreden over de voorgestelde regeling. Nu heeft de onderkoning, Lord Willingdon, den 5en September in de wetgevende vergadering te Simla doen uitkomen, dat de regeering te Londen gaarne een tegenvoorstel in overweging wil nemen, maar dit moet dan als de wensch van alle partijen in Britsch-Indië tot haar komen; komt dit niet, of niet als zoodanig, dan zal de regeering eenvoudig de regeling afkondigen zooals die den 16en Augustus gepubliceerd is. De regeering wenscht over de constitutioneele hervorming voor het geheele gebied, d.i. dat der zelfstandige vorstentaten en het rechtstreeksch bestuurde land te zamen, zoowel als over het bestuur der provinciën, met een Indië vertegenwoordigende commissie te raadslagen en vraagt daarom een dergelijke commissie in November naar Londen te zenden.

Dit nu geeft al aanleiding tot heftige kritiek. Men had gerekend op de in het vooruitzicht gestelde rondetafelconferentie, waar alle partijen en groepen zich weer zouden kunnen laten vertegenwoordigen en waar alle leden als gelijkgerechtigden zouden samenzitten. In plaats hiervan wordt nu een commissie gevraagd met een beperkt mandaat, en als deze de inderdaad bestaande, en niet op te heffen, verdeeldheid tot uiting brengt, is haar werk bij voorbaat al als van geen waarde verklaard.

In de voorafgegane rondetafelconferenties was de gedachte naar voren gebracht, dat de hervormingen in de bestuursorganisatie der provinciën onafscheidelijk onderdeel zouden zijn van de hervorming in de constitutie van het geheel, geheel dat een federatieve staat zou worden, in den trant van een dominion. Nu ziet men echter een gansch ander verloop der zaken. De regeering heeft haar hervormingsregeling van medio-Augustus alleen uitgewerkt voor de provinciën. Zij verklaart hierin een soort van proefstelsel te zien, dat in verdere ontwikkeling ook voor de federatieve gemeenschap iets bruikbaar kan worden. Voor het kiesrechtvraagstuk in de federatie biedt zij dus evenmin een oplossing aan als de rondetafelconferenties en de daarna in werking gezette commissies dit vermochten te doen.

Hiertegen wordt boos te keer gegaan. Men ziet hierin de bedoeling om de groote staatshervorming niet te laten doorgaan; om den stand van zaken in de vorstentaten en hun verhouding tot de Indische regeering te laten voortbestaan; om de hervorming der gemeenschappen in de provinciën tot stand te brengen los en afgescheiden van de groote constitutioneele emancipatie en om dit zoo te doen dat die hervorming een Engelsch cachet zal dragen.

Richt de ontevredenheid zich dus voor een deel tegen hetgeen niet verkregen wordt en tegen de zwenkingen der regeering, die terugkrabbelt na aan Indië een nieuwe toekomst voorgespiegeld te hebben, het verzet geldt ook datgeen wat Londen wél heeft uitgewerkt en wél wil doorvoeren: de communale regeling, die de vertegenwoordiging der partijen en groepen in de provinciale regeeringen en de wijze van verkiezing der leden van de besturende lichamen aangeeft.

't Is van deze regeling dat voor Indië geldt: of haar aannemen, of zelf eendrachtig met een andere komen, of haar te krijgen tegen eigen wil en dank.

En 't is in dit dilemma, dat Gandhi nu zijn vierde mogelijkheid geworpen heeft: „op een gedeelte toegeven, of ik sterf den hongerdood”.

Dadelijk heeft hij al bereikt, dat de publieke nieuwsgierigheid zich verplaatst heeft, de vraag: „wat zal Britsch-Indië kiezen en wat zal Britsch-Indië krijgen?” is verdronken door deze: „wat zal de Engelsche regeering nu doen en hoe zal het met Gandhi afloopen?”

Het punt, waarvoor Gandhi zijn leven ten offer wil brengen, betreft het kiesrecht en de vertegenwoordiging der paria's, der verstootelingen in de Hindoe-samenleving, wier aanraking voor den Hindoe van hogere kaste onrein is, ja onrein is zelfs de aanraking met den schaduw van een paria. Deze groep is door de moderne beweging ook tot het bewustzijn gekomen rechten te hebben en heeft zich gaan inspannen

de erkenning ervan te verkrijgen. Gandhi, zelf een Hindoe van de middenklasse, voelt het billijke in het verlangen van deze achtergestelden wel. Hij heeft echter venmin als ieder ander een oplossing gevonden om hun gelegenheid te bezorgen voor hun rechten op te komen. Dit is een der moeilijkheden waarvoor de Engelsche regeering nu, in haar regeling van Augustus, den knoop heeft doorgehakt.

De paria's zullen in de Hindoe-gemeenschappen stemrecht krijgen. Hierdoor zullen zij, door hun aantal niet zoodanigen invloed kunnen uitoefenen dat paria-vertegenwoordigers in de provinciale parlementen gekozen zullen worden, maar de Hindoe-vertegenwoordigers zullen wel rekening moeten houden met de groep van kiezers en dit zal de paria's dus ten goede komen.

Hierbij blijft 't echter niet. Dit zou te onzeker en te langzaam werken. Daarom wordt voor elk der provinciale parlementen een aantal paria-vertegenwoordigers aangegeven. Deze zullen door de paria's zelf, door rechtstreeksche verkiezing, aangewezen worden.

De paria krijgt dan een dubbele stem, al geldt elke stem beide keeren maar enkel. Deze regeling zal echter slechts voor 20 jaren gelden; de regeering neemt aan dat de verhoudingen, dank zij dezen maatregel, zich in dien tijd zoo kunnen zetten dat daarna de paria's als gewone kaste-leden zullen kunnen worden behandeld.

Deze regeling verklaart Gandhi voor onaanneembaar. Hij ziet er een ramp in voor de Hindoes, de paria's zelf inbegrepen en voor geheel Indië. De scherpte der afscheiding zal er, volgens hem, niet door getemperd, maar juist verergerd worden. De bemoeienis van de regeering met de inwendige verhoudingen in de Hindoe-samenleving gaat te ver. De paria's worden er toe gebracht verlangens te scheppen, waaraan zij niet denken en die voor hen ook geen behoeften zijn.

Eigenaardige toestanden! De Britsche minister voor Indië, de Britsche premier en de onderkoning zijn in gedachtenwisseling en correspondentie gebleven met den, wegens zijn opruiend optreden, in de gevangenis gezetteden leider der rebellige Indiërs.

In een schrijven van 11 Maart j.l. aan den minister Samuel Hoare had Gandhi reeds als zijn vaste overtuiging te kennen gegeven, dat een afzonderlijk electoraat voor de paria's schadelijk was voor dezen en voor het Hindoeïsme, wat het ook verder mocht zijn van een zuiver politiek standpunt. Reeds in dit schrijven deelde Gandhi mede, dat hij tot den dood zou vasten, wanneer de regeering een afzonderlijk electoraat voor de paria's zou scheppen. Hoare antwoordde dat met deze meening van Gandhi rekening zou worden gehouden alvorens een beslissing werd genomen. Op 18 Aug. richtte Gandhi een schrijven aan MacDonald, hij deelde mede met zijn leven zich te moeten verzetten tegen diens beslissing en dat de eenige wijze waarop hij dit kon doen was te vasten tot de dood zou volgen. Dit vasten zou eerst ophouden, wanneer de Britsche regeering uit eigen beweging of onder den druk der publieke opinie haar beslissing herzag en het plan introk.

8 Sept. seinde MacDonald het te betreuren, dat Gandhi tot deze beslissing was gekomen, klaarblijkelijk door een verkeerd begripen van de beslissing van de regeering. Hij betoogde, dat een bijzondere bescherming voor de paria's noodig was. In zijn antwoord van 9 Sept. verzet Gandhi zich tegen de scheiding der paria's zelfs in beperkten vorm van de Hindoegemeenschap, aangezien zij zelve verkiezen daarbij te behoren. Derhalve blijft Gandhi bij zijn besluit.

Volgens hem mag de regeering niet verder gaan dan de algemeene strekking aan te geven, volgens welke de paria's uit hun rechteloosheid kunnen komen, maar moet de beweging hiertoe van binnen naar buiten werken — niet omgekeerd.

Wat hij eigenlijk wil maakt hij echter niet duidelijk, dit vermeerdert de moeilijkheid.

Hoe de regeering te Londen met het geval te houden zit, blijkt wel duidelijk uit dit bericht van 15 September:

„Volgens een communiqué van het ministerie voor Indië te Londen is uit de correspondentie van MacDonald met Gandhi gebleken, dat Gandhi's besluit, om een hongerstaking te beginnen, niet het gevolg is van directe politieke redenen en evenmin met de burgerlijke ongehoorzaamheidsbeweging verband houdt, maar eigenlijk aan ideële motieven van godsdienstigen en natuurlijke oorsprong toegeschreven moet worden. De Engelsche regeering heeft in overleg met de Indische besloten om Gandhi, zoodra hij zou beginnen te vasten, naar zijn eigen huis bij Ahnildabad over te brengen, waar hij meer vrijheid zal genieten in de hoop, dat hij daardoor tot rede zal komen en op voorwaarde, dat hij zijn huis niet verlaat en deze gunst niet zal leiden tot een herleving van de ongehoorzaamheidsbeweging of eenige andere onwettige agitatie der Congres-partij”.

Een dergelijk communiqué terwijl de sedert Maart gevoerde correspondentie bekend is, waarin de hongerbedreiging als politiek-middel aangekondigd wordt; 't is heel sterk!

De zaak wordt niet eenvoudiger nu de paria's reeds doen uitkomen, dat zij zich inderdaad flink willen laten gelden.

In tal van centra te Bombay worden vergaderingen gehouden, waar in verband met Gandhi's optreden wordt aangedrongen op de opheffing van de beper-

kingen, die aan de paria's zijn opgelegd, zooals b.v. de uitsluiting uit tempels en het verbod om van bepaalde putten gebruik te maken.

Na een bespreking tusschen vooraanstaande Hindoe-leiders werd te Bombay besloten, dat invloedrijke persoonlijkheden zullen trachten gedaan te krijgen, dat de deuren der Hindoe-tempels voor de paria's worden opengesteld. Zij zullen een beroep doen op den leider der paria's dr. Ambedkar. Deze deelde mede, dat hij het nutteloos achtte te confereeren, zoolang men niet weet wat Gandhi precies wil, daar het onderwerp de laatste jaren voldoende is besproken en de houding van alle partijen algemeen bekend is.

De hier vermelde verlangens doen wel uitkomen dat de paria's inderdaad als uitvaagsel worden beschouwd en dat 't hoog tijd wordt hierin verandering te brengen. Maar wanneer de buitenstaander dit meevoelt, doch de Hindoe zelf geen medewerking wenscht te geven teekent dit de moeilijkheid om tot een oplossing te komen slechts te scherper.

Op stuk van zaken lijkt de oplossing der regeling van 16 Augustus zoo kwaad nog niet, maar zal de telkens van koers veranderende regeering haar durven doorvoeren tegen Gandhi's hongerproef en tegen het verzet der groote Hindoe-maatschappij in?

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 't Gooi (zetel Hilversum).

Deze afdeeling is overgegaan tot de instelling van een Informatie-bureau, dat zich ten doel stelt:

1e. om hen, die voornemens zijn naar Nederl.-Oost- of West-Indië te vertrekken, alle door hen, in verband hiermede, gewenschte inlichtingen te verstrekken;

2e. om aan personen die, uit genoemde landstroken in Nederland verwacht of hier te lande reeds aangekomen en voornemens zijn om zich tijdelijk of definitief in het Gooi te vestigen, alle door hen benodigde informaties te verschaffen, bijvoorbeeld met betrekking tot pensions, koop of inhuur van huizen, ter zake onderwijs-inrichtingen en wat dies meer zij.

Bestuur: G. A. van Seventer, Sophialaan 20, voorzitter; mejuffr. B. J. van Maarseveen, Zonneaan 16, Vice-Voorzitter; de H.H. J. H. Stockmeier, Pr. Julianalaan 13, 1e secretaris en A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, 2e secretaris, allen te Hilversum.

Veertien leden der Vereeniging hebben zich bereid verklaard om, puttend uit hunne praktische ervaring, opgedaan in ambt of beroep, aan belanghebbenden die voorlichting te verschaffen, welke een ieder hunner in zijne bijzondere levensomstandigheden zal blijken noodig te hebben.

Het Bestuur v. h. Informatiebureau.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Voor de leden in Ned.-Indië.

De leden die in Ned.-Indië verblijven worden vriendelijk verzocht de door hen verschuldigde contributie aan hem over te maken, zoodra door hen ontvangen is een postwisselformulier en zulks tenelnde verdere kosten op de inning dier contributie niet noodeloos te vergrooten.

De Hoofdvertegenwoordiger van Oost en West,
L. M. F. PLATE.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Verkrijgbaar ad f 0.25 „Curaçao”, naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeeling aldaar, welke secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellmund gaarne bereid is verdere inlichtingen omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken.

Studie-Commissie.

Vergadering op Zaterdag 1 October e.k. te 2 uur, in het gebouw der Vereeniging, K. Voorhout 6, Den Haag.

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen.
3. Ingekomen stukken.
4. Mededeelingen aangaande de opheffing van het Tuis v. Ind. Studenten en de daaraan verbonden gevolgen.
5. Mededeelingen van den ten Gedelegeerde der Commissie, den heer W. Meyer.
6. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

VAN DE REDACTIE.

Koninklijke Nederlandsche Jaarbeurs.

Nadat de eerste dagen der 27ste Kon. Nederlandsche Jaarbeurs het aantal bezoekers ongeveer gelijk was aan dat der vorige najaarsbeurs, steeg de volgende dagen het aantal boven dat der corresponderende dagen der vorige najaarsbeurs uit, t.w.:

Donderdag 8 Sept. met 16%; Vrijdag 9 Sept. met 13,6%; Zaterdag 10 Sept. met 28,8%; Maandag 12 Sept. 12%; Dinsdag 13 Sept. met 20,6%.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat 15 September j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken werd 240 K.G. 646 G. bruto post verzonden, met een netto gewicht van 214 K.G. 0,29 G.

De zending bevatte 14041 stuks tot en met 5 gram; 1312 stuks tot en met 10 gram; 2197 stuks zwaarder dan 10 gram; 319 briefkaarten en postwissels; 2615 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 20484 stuks.

Luchtpost uit Indië

Blijkens mededeeling van de Indische Postadministratie heeft het retourvliegtuig „Havik“ van den Holland-Indiëdienst 197 K.G. post aan boord, bestemd voor Nederland.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

C. W. F. van Loenhout, hoofdonderw. bij het Openb. Lager Onderw., J. J. Cremerplein 1hs., Amsterdam; J. W. van Venrooy, hoofdonderw. bij het Openb. Lager Onderw., Heemskerckstraat 3, Nijmegen.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

D. R. v. Braam Morris, comm. v. pol. 1e kl., Lubeckstraat 63, Den Haag; D. v. d. Pauwert, contr. bij de P.T.T., Regentesselaan 76, Den Haag; J. R. Hofstra, dir. gevangenis te Pekalongan, Obrechtstr. 308, Den Haag; F. C. Franken, techn. hfd., kantoorhoofd b.d. S.S., Gr. Hertoginnelaan 107, Den Haag; H. P. M. Bosman, sch.hfd. bij het O.W.L.O., Villa Martha, Oude Leeweg, Noordwijk-Binnen; T. H. Ong, leer. Pr. H.sch. te Bat., Montvoortschestr. 23,

Repareren en Transformeeren van alle soorten BONTWERKEN
Bewaren van **BONT** onder garantie.

5640

De 15 Prijswinnaars van het Wereld Dans Kampioenschap SILVESTER en Max STEWART waren onze voorlichters bij ons laatste bezoek aan Londen
DANSEN LEERT U HET INSTITUUT
MODERN ENG STIJL
MUNTZ DELFTSCHELAAN 56 TEL. 331288
LUN 6 11 12 13 UITSTAPP. HOBBE MAPLEIN CLUB 075-066 KL. CLUB 1. DRIVELESS 10 250 20 5. 2H 4. HEND 550-

5288

Rusthuis „MON REPOS“ Juliana van Stolberglaan 78 Den Haag — Tel. 720444
Biedt ruime gelegenheid voor opname van rustbehoevende, herstellende en bedlegerige patiënten. Deskundige verpleging en geneeskundige hulp aan het huis verbonden. Overigens keuze geneesheer vrij. **Dag en nacht** verpleging. Prospectus wordt op aanvraag gezonden. 5120

HAAGSCHE STEENKOLEN MIJ.

v.h. **J. KEMPS**
le v. d. Boschstraat 4

DEN HAAG
TELEFOON 772180

5094

Profiteert van onze voorjaarsprijzen.

Het aangewezen adres voor gebruikte en nieuwe **AUTOMOBIELEN** is **P. KIEFT**, Zeezwaluwstraat 2-2a, einde Houtrustweg. Tel. 555068. Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West“. Tevens expert van alle Automobielen. 5263 In- en verkoop van nieuwe en gebruikte Automobielen.

Voorburg; J. E. P. Alting Siberg, hfd.comm. bij de S.S., W. de Zwijgerlaan 141, Den Haag; A. de Grave, adm.-ambt. B.O.W., Acaciastraat 70, Den Haag; K. A. v. Schagen, ambt. b.h. Tucht-, Opv. en Armwezen, Daguerrestraat 64, Den Haag; ir. R. Klay, ir. 1e kl. 's Lands W. en B.O.W., Kanaalweg 3, Delft; L. M. v. Klaveren, ass.-res. v. Boeloengan, Morschsingel 8, Leiden; C. Ham, techn. ambt. P. T. T., Sweelinckstraat 147, Den Haag; C. Pauwe, onderw. bij het O.W.L.O., p.a. G. J. van Amerongen, Persijnstraat, Amersfoort; D. J. v. Hilloopen Labberton, contr. 1e kl. P.T.T., Drafna-laantje 3, Naarden; W. D. Franciscus, contr. 2e kl. P.T.T., 2e Schuytstraat 198, Den Haag; H. Ennen, wd. leer. Pr. Julianasch. te Jogja, Lubeckstraat 23, Den Haag; ir. D. C. W. Snell, hfd. ir., hfd. der irr. werken, L. v. Meerdervoort 660, Den Haag; E. A. van Rhee, landkasambt. te Bandoeng, Regentesselaan 142, Den Haag; ir. J. J. S. Brandsma, dir. van de Kon. Emmasch. te Soerabaja, Kapelplein 5, Scheveningen; W. J. de Wilde, leer. bij de Oostersche Letterk., afd. te Soerakarta, Ellekomstraat 40, Den Haag; P. F. J. G. de

Baggerbedrijf b.d. Bankatinwinning, p.a. Fru Bengtsson, Erensvürdgatan, Malmö, (Zweden); W. Chr. L. Brocx, Opp. houtv. b.d. Dienst v.h. Boschwezen, Thomsonlaan 5, Den Haag; H. Th. Baal, Hoofdagent 1e kl. te Palembang, Danckertstraat 58, Den Haag; J. J. F. Fransz, boekhouder 1e kl. b.d. S.S., L. van Meerdervoort 160a, Den Haag; J. Lock, hoofdradiocommies b.d. P.T.T., v. Loostraat 100, Den Haag; J. H. J. Wolff, landbouwk. ambt. 1e kl., Verhulststraat 63, Den Haag; M. Spier, Off. v. Gez. 1e kl., Hotel Central, Kartnerstr. 33, Wien (Oostenrijk); A. van Oest, Contr. 1e kl. P.T.T., Conradkade 20, Den Haag; J. H. Eisma, boekh. b.d. Bankatin, Mathenesserdijk 303a, Rotterdam; W. G. M. Verdoorn, stationscomm. 2e kl. b.d. S.S., Daguerrestr. 82, Den Haag; J. IJ. Schager, contr. 1e kl. P.T.T., Laan, Pension Rustoord, Nunspect; A. H. Philips, Gouv. v. Atjeh en Onderh. Sterrel. 41, Hilversum; A. Munters, Hoofdtypist b.h. Dep. van Gouvernementsbedrijven, Galileistraat 135, Den Haag; L. Veenstra hoofdcommies P.T.T., Abeelstr. 32, Den Haag; mr. J. A. Ruys, Ass.-Res., Wassenaarscheweg 45, Den Haag; H. C. v. Leeuwen, Off. v. Gez. 1e kl., Gymnasiumstr. 13, 1e stock, Wien XVIII; G. Coenen contr. 1e kl. P.T.T., Vaartweg 68a, Hilversum; A. E. Catalani, Ass.-Res., Hotel du Paon, Rue de Brabant 26, Brussel; B. L. Vries, leeraar b.d. Kon. Emmaschool te Soerabaja, Olijfstraat 40, Den Haag; W. P. D. v. d. Knaap, contr. 1e kl. P.T.T., v. Pallandstr. 33, Arnhem; M. Westplat, Comm. 1e kl. P.T.T., Wattstraat 14, Den Haag; A. H. Uijleman, Mijnbouwkundig hoofdopzichter b.d. Dienst v.d. Mijnbouw, Copernicusstraat 63, Den Haag.

Ir. J. R. Gaade, Hfd. Ir. b. d. Waterstaat, v. Merlenstraat 124, Den Haag; G. P. Brouwer, Leer. b. d. H.B.S. te Batavia, Rue Henri Ditrich 29, Brussel; Dr. F. W. K. de Moulin, Leer. b. d. Ned. Ind. Vecartsensch., Papaverhof 35, Den Haag; G. Rouwenhorst, wnd. ambt. 2e kl. I. U. en Acc., Laurillardlaan 11, Bilthoven; L. A. Jordaan, contr. 1e kl. P.T.T., Boompjeswal 15, Zutphen; A. W. Ouwejan, Leeraar te Jogjakarta, Koninginneweg 227hs, Amsterdam (Z.); W. Satijn, fgd. ambt. 2e kl. I. U. en Acc., P. Buyssestraat 54, Den Haag; P. Dijkwel, afd. chef P.T.T., W. Bilderdijklaan 20, Bussum; Jhr. mr. W. H. Alting von Geusau, voorz. v. d. raden, Jozef Israëlipl. 1, Den Haag; P. J. v. Zuylen, hfd. opz. b. d. S.S., Gr. Hertoginnelaan 67, Den Haag; P. J. H. Gooren, Comm. v. Pol. 2e kl., L. v. Meerdervoort 300, Den Haag; F. Grobe, opz. 1e kl. S.S., Fuutlaan 37, Den Haag; A. Stuurman, Ass. Res. v. Indragiri, Rijnkade 94, Arnhem; Ch. E. Boode, maj. d. inf., Suezkade 172, Den Haag; C. Maris, ins. v. fin., 1e kl., Gr. Hertoginnelaan 223, Den Haag; F. S. de Vries vakonderw. b. d. Kon. Wilhelminasch. te Bat., H. de Grootstraat 74; Den Haag; Mr. C. M. Brooshooft, hfd. v. d. Adm. v. d. Dienst der Volksgezondh., Houtweg 12, Laren, N.H.; H. H. Drieser, Mulo onderw., Wassenaarscheweg 45, Den Haag; C. de Neef, gezagh. b.d. Gouvern. Marine, 2e Blankenburgstraat 132I, Den Haag; J. H. M. Brinkert, td. wnd. hoofd radiocomm. P.T.T., v. Beverningkstr. 164, Den Haag; M. la Fontaine, ass. res. b.d. Alg. Bestuursdienst, Kon. Mariapl. 4, Den Haag; Mr. B. v. Haften, afd. insp. v. Fin., Joan Maetsuykerstr. 26, Den Haag; J. v. den Donker, 1e Lnt. d. Cavalerie, Suezkade 176, Den Haag; C. Los, Mulo onderw. Rapenburg 1, Leiden; ir. F. Swart, opp. houtv. b.h. Boschw., Dunklerstr. 58, Den Haag; J. C. Lussanet de Sabloniere, 1e Lnt. d. Art., v. Linschotenstr. 38, Den Haag; B. J. C. den Hartog, off. v. gezondh. 1e kl., Martitiplatz 3, Judenburg (Obersteiermarken).

Slotboom
ZEESTRAAT h. BAZARSTRAAT

ANNO 1802 5096

SPECIALITEIT: CENTRALE VERWARMING MET OLIESTOOK-INRICHTING

Goede, dir. Op. norm.sch. v. inl. hulponderw., Kamperfoelieplein 5, Den Haag; E. J. L. Pietersz., bouw. bij de S.S. en Tr., Aucubastraat 6, Den Haag; G. Lankamp, mulo-onderw., Pension Gethalia, L. de Colignyplein 14, Den Haag; J. A. C. Demarée, techn. ambt. P.T.T., Herman Costerstraat 331, Den Haag; J. A. Rademakers, techn. ambt. 1e kl. P.T.T., Kl. Vlaanderen H 179, Middelburg; ir. J. G. H. Willems, hfd. dir. der haven te T. Priok, Geraniumstraat 174, Den Haag; E. H. B. Brascamp, opp.houtv., p.a. mej. A. H. Brascamp, Villa Rozenhof, Olst; H. de Waard, wd. dir. 1e kl. Tucht-, Opv.- Armw., Hanenburglaan 83, Den Haag; F. L. Hes, techn. ambt. 1e kl. P.T.T., p.a. mevr. Barendse, Prinsengracht 479, Amsterdam; J. C. H. Schokman, techn. ambt. P. T. T., Rozengracht 241, III, Amsterdam-C.; B. ten Brink, hfd. techn. ambt. P.T.T., pension Wilhelmina, Statenlaan 72, Den Haag; mej. A. C. v. Zanten, onderw. O. W. L. O., Wilgstraat 11, Den Haag; J. Th. Steen, contr. 2e kl. P.T.T., Mient 505, Den Haag; ds. H. J. v. Rooyen, predikant Prot. Gem. te Bandoeng, poste restante, Utrecht; W. N. Feis, contr. 2e kl. P.T.T., Cyklaamstraat 3, Den Haag; A. J. Hilbers, dir. der 2e Op. mulosch. te Soerabaja, Frankenslag 309, Den Haag; Ch. A. Emeis, dir. Op. mulosch. te Magelang, p.a. fam. Hendriks, Rijn- en Schiekade 112, Leiden; mevr. C. R. E. C. v. Hasselt, dir. kweecksch. Inl. onderw. te Salatiga, Nicolaïstraat 9, Den Haag; P. M. Rampart, mulio-onderw. Op. mulosch. te Malang, L. de Colignyplein 24, Den Haag.

ADRESVERANDERINGEN.

Dr. F. W. K. de Moulin, Leeraar b.d. Ned. Ind. Vecartsensch., Gentschestraat 3, Scheveningen; L. W. A. Franken, uitv. op part. verband b.d.

Mutatiestaat van 14 tot 21 September '32

Nieuwe Leden:

B. J. Jager, Groningen, Moddermanlaan 23.
P. A. Rutgers, Nijmegen, Waldeck Pyrmontsingel 81
Firma Gebrs. Sakko, Bergen op Zoom, Zuid Singel.
W. J. van der Meulen, Chalet l' Etoile te Le Sepey (Suisse) (rekent tot Afd. Apeldoorn).
G. Mater, hoofdopzichter bij de Waterleiding te Paramaribo, p.a. Hotel Gans.
J. L. Halfhide, Industriëel, Paramaribo, Gonggrijpstraat 65.

Voorgesteld door:

den heer P. J. Hommes te Groningen,
den heer G. J. Burger te Nijmegen.
het afdeulingsbestuur van Bergen op Zoom.
den heer J. C. Baars te Apeldoorn.

den Secretaris van de afdeling Suriname.

Afschrijvingen:

W. J. Arriëns, Bergen op Zoom, van Hasselstraat. G. Barents, Velp, Schoonderbergsingel 10.

Adresveranderingen:

N. van Zalinge, Oud Directeur K.P.M. van: Amsterdam naar: Den Haag, Statenlaan 2.
Mej. C. ver Loren van Themaat, van: Huize „Schot-horst“, Hoogland bij Amersfoort naar: Den Haag, Hotel „Clarence“, Oude Scheveningsche Weg.
D. Roelfsema, Oud kapitein N.I.L. Zeist, van: Willem de Zwijgerlaan 12 naar: Frederik Hendrik-laan 5.
L. de Roos, Nijmegen, van: Mesdagstr. 48, naar: St. Annastraat 231.
Mr. J. H. A. Westrik, Lid van het Hof van Justitie, van: Paramaribo naar: Voorthuizen (Gld.)
H. J. Wolff, districtscommissaris van Saramacca van: Station Groningen naar: Den Haag, de Carpenterstraat 197. f 5.—
E. J. L. Vanier, thans: Hoofdonderwijzer te Modjokerto, Zuiderweg 65.